

Gmina
BORZECZÓW

Załącznik
do uchwały Nr VI/47/15
Rady Gminy Borzechów
z dnia 8 września 2015 r.

**STRATEGIA
ROZWOJU LOKALNEGO
GMINY BORZECZÓW
na lata 2015 - 2020**

Borzechów 2015 r.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
I. ZAŁOŻENIA OGÓLNE I METODOLOGICZNE	5
1.1. Podstawowe założenia	5
1.2. Założenia wyjściowe	5
1.3. Horyzont czasowy	6
II. CHARAKTERYSTYKA GMINY BORZECZÓW	7
2.1. Położenie i podział administracyjny	7
2.2. Historia Gminy	9
2.3. Ludność	11
2.4. Oświata, kultura i sport	13
2.5. Opieka społeczna oraz ochrona zdrowia	16
2.6. Zasoby środowiska przyrodniczego	18
2.7. Gospodarka	19
2.8. Ochrona przeciwpożarowa	21
2.9. Infrastruktura techniczna	22
2.10. Możliwości budżetowe Gminy	30
III. ANALIZA UWARUNKOWAŃ ROZWOJOWYCH	34
3.1. Analiza SWOT	34
3.2. Identyfikacja problemów	37
IV. PODSTAWOWE ELEMENTY STRATEGII ROZWOJU GMINY	39
4.1. Wizja Gminy Borzechów	39
4.2. Misja Gminy	40
4.3. Cele rozwoju Gminy Borzechów	40
V. WIELOLETNI PLAN INWESTYCYJNY	45
5.1. Podstawa opracowania WPI	45
5.2. Wieloletni Plan Inwestycyjny na lata 2015-2020 – charakterystyka	45
5.3. Wieloletni Plan Inwestycyjny na lata 2015-2020	46
VI. WDRAŻANIE I MONITORING STRATEGII	49
Wykaz tabel	53
Wykaz rysunków	53

WPROWADZENIE

„Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Borzechów na lata 2015-2020” została opracowana w celu planowego, wszechstronnego i harmonijnego rozwoju Gminy, spełniającego ambicje i oczekiwania mieszkańców.

Strategia jest kluczowym dokumentem, w ramach którego została opracowana koncepcja rozwoju Gminy, zdefiniowane zadania inwestycyjne oraz wypracowane założenia prowadzące do wzmocnienia jej potencjału gospodarczego, kulturowego i społecznego. Posiadanie aktualnej strategii rozwoju wraz z wynikającym z niej wieloletnim planem inwestycyjnym będzie dla jednostek samorządu terytorialnego warunkiem formalnym ubiegania się o środki z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020. Strategia Rozwoju Gminy Borzechów uwzględnia jej obecny potencjał gospodarczy oraz plany inwestycyjne konsultowane z mieszkańcami. Dokument ten określa w sposób jasny cele i kierunki rozwoju Gminy Borzechów w kontekście polityki inwestycyjnej oraz wyznacza sposoby ich realizacji. Założenia zamieszczone w Strategii poprzedzone zostały analizą potencjału społeczno-gospodarczego Gminy Borzechów. W procesie opracowania oraz aktualizacji strategii lokalnej powinno się stosować poniższy schemat, mimo, że nie ma on charakteru obligatoryjnego.

Opracowana Strategia wyznacza obszary strategiczne:

- **DZIEDZINA GOSPODARCZA,**
- **DZIEDZINA SPOŁECZNA,**
- **DZIEDZINA ŚRODOWISKO,**
- **DZIEDZINA TECHNICZNA,**

które mają olbrzymie znaczenie w rozwoju gminy Borzechów, w kontaktach z potencjalnymi inwestorami oraz przy poszukiwaniu funduszy zewnętrznych, w tym Unii Europejskiej [UE] i Europejskiego Obszaru Gospodarczego [EOG] na współfinansowanie rozwoju cywilizacyjnego Gminy.

Stworzona Strategia kładzie nacisk na unowocześnienie Gminy Borzechów, powiększenie jej potencjału gospodarczego, dalszą poprawę stanu infrastruktury społecznej i technicznej, a przede wszystkim na podniesienie jakości życia mieszkańców Gminy i zmniejszenie bezrobocia poprzez organizację nowych miejsc pracy.

Opracowana Strategia powstała dzięki współpracy z reprezentantami społeczności Gminy Borzechów. Pozwala ona określić nową wizję oraz zakładany rozwój a w konsekwencji przejść do wytyczenia konkretnych przedsięwzięć – celów szczegółowych, które umożliwiają dalszy rozwój Gminy i pomyślność wszystkich jej mieszkańców.

Zakres merytoryczny Strategii odpowiada najnowocześniejszym, a jednocześnie sprawdzonym koncepcjom w planowaniu strategicznym, ze szczególnym uwzględnieniem:

- nowej sytuacji i pozycji strategicznej Gminy,
- innych koncepcji planistycznych oraz zaawansowania ich realizacji,
- nowoczesnej, dostosowanej do potrzeb jednostek samorządu terytorialnego analizy strategicznej,
- kluczowych rozstrzygnięć, za jakie działania związane z jej realizacją odpowiadają władze samorządowe, a za które pozostałe podmioty,
- szczegółowych rozwiązań w zakresie organizacji procesu jej wdrażania,
- potrzeb wynikających z rozwoju partnerstwa publiczno-prywatnego oraz lobbingu władz różnych szczebli,
- nowoczesnego marketingu terytorialnego.

Strategia jest zatem – z jednej strony dokumentem określającym kierunki rozwoju Gminy Borzechów, z drugiej zaś strony stanowi podstawę do opracowania planów działania na poziomie operacyjnym, takich jak: plan rozwoju lokalnego, wieloletni plan inwestycyjny [WPI], wieloletni plan finansowy [WPF] i innych dokumentów specjalistycznych.

I. ZAŁOŻENIA OGÓLNE I METODOLOGICZNE

1.1. Podstawowe założenia

Strategia to określenie sposobu postępowania i wybór drogi rozwoju społeczno-gospodarczego poprzez sformułowanie misji i docelowej wizji jednostki, a w tym przypadku jednostki samorządu terytorialnego – Gminy Borzechów. Strategia to wybór długookresowych celów rozwojowych zapewniających urzeczywistnienie przyjętej wizji w określonym okresie czasu.

Częścią strategii jest polityka realizacji strategicznych celów rozwojowych, określająca zasady postępowania oraz wskazująca narzędzia niezbędne do osiągnięcia przyjętych celów, w tym, sposób alokacji środków kapitałowych, zaangażowania społecznego, systemu informacji. Ważnym elementem polityki są więc wyodrębnione zadania wdrożeniowe ujęte w ramach operacyjnych programów strategicznych.

1.2. Założenia wyjściowe

Prace nad opracowaniem strategii rozpoczęto od sformułowania założeń wyjściowych, konsultacji ich z reprezentantami mieszkańców i uzyskania akceptacji władz gminy. Zgodnie z nimi: Strategia została opracowana zgodnie z nadrzędną zasadą rozwoju zrównoważonego, tzw. ekorozwoju.

Cele strategiczne rozwoju Gminy powinny być spójne z ogólnymi celami rozwoju powiatu, województwa oraz kraju. Przy określaniu strategicznych celów rozwojowych Gminy oraz kierunków działań wzięto pod uwagę cele strategiczne, zalecenia oraz wskazówki zawarte w następujących dokumentach:

- Strategia Rozwoju Kraju 2020,
- Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020,
- Strategia Rozwoju Powiatu Lubelskiego.

Strategia rozwoju Gminy Borzechów powinna być narzędziem umożliwiającym podejmowanie działań rozwojowych. Działania proponowane w strategii powinny służyć: stymulowaniu i tworzeniu warunków aktywności społeczeństwa i prorozwojowych zachowań podmiotów gospodarczych, w tym także stworzeniu odpowiedniej infrastruktury,

poprawie stanu środowiska przyrodniczego Gminy oraz wzbogaceniu istniejących walorów przyrodniczych regionu.

Strategia rozwoju Gminy Borzechów jest dokumentem o charakterze planistycznym.

W związku z powyższym strategia powinna:

- przedstawiać klarowny obraz celów przyszłego rozwoju gminy, akceptowanych społecznie;
- umożliwiać podporządkowanie działań doraźnych, działaniom długofalowym;
- zapewniać koordynację przemian gospodarczych i społecznych,
- umożliwić lepsze zagospodarowanie zasobów gminy, tj. ludzi, ziemi, obiektów, wiedzy, środków finansowych, zasobów naturalnych i kulturowych;
- wpływać na stymulowanie przez władze gminne zmian zgodnych z programem rozwoju;
- zwiększać szanse na uzyskanie dodatkowych, zewnętrznych źródeł finansowania strategicznych działań rozwojowych.

Realizacją strategii będą kierować władze Gminy. W dokumencie przedstawiono koncepcję systemu zarządzania wdrażaniem strategii oraz monitoring i ewaluacji. Wszystkie zadania realizowane przez jednostki zależne od samorządu gminnego podporządkowano strategicznym celom rozwojowym i skorelowano z programami realizacyjnymi.

1.3. Horyzont czasowy

Zakres czasowy strategii rozwoju lokalnego Gminy Borzechów obejmuje lata 2015–2020. Ten horyzont czasowy jest także zgodny z założeniami Strategii Rozwoju Kraju 2020 i powiązany z tematyką zawartą w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Podyktowany jest pragmatyczną oceną możliwości współfinansowania poszczególnych zadań inwestycyjnych z funduszy strukturalnych UE i EOG. Jest również zbieżny z większością celów określonych w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014- 2020.

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY BORZECZÓW

2.1. Położenie i podział administracyjny

Gmina Borzechów jest położona w zachodniej części powiatu lubelskiego, 30 km na południowy zachód od miasta Lublin. To jedna z najmniejszych gmin w województwie lubelskim, której powierzchnia ogólna wynosi 6746,5 ha, co stanowi 4,01% powierzchni powiatu lubelskiego.

Gmina Borzechów graniczy z następującymi gminami:

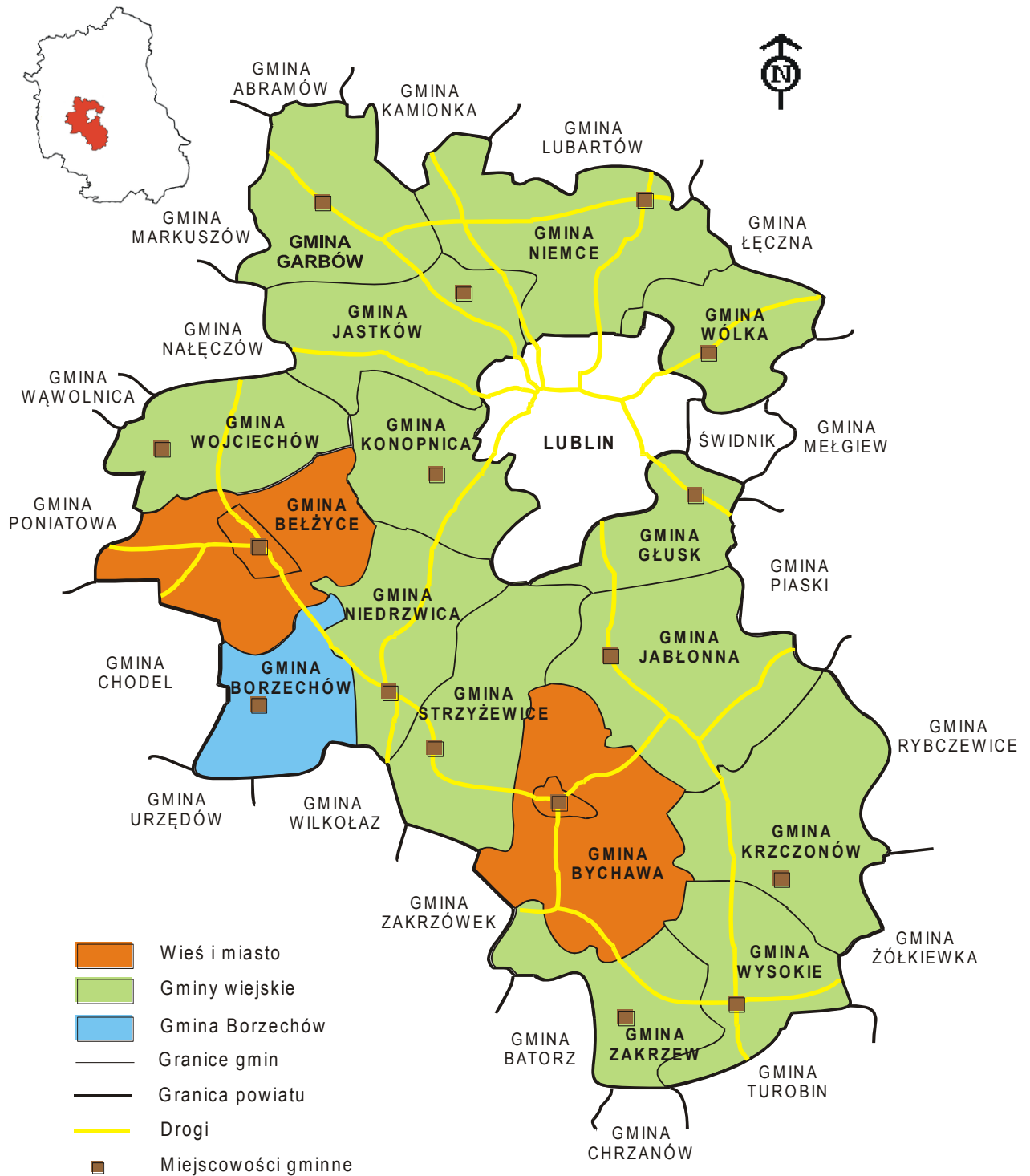
- Niedzwica Duża (powiat lubelski) od strony wschodniej,
- Chodel (powiat opolski) od strony zachodniej,
- Bełżyce (powiat lubelski) od strony północnej,
- Urzędów (powiat kraśnicki) od strony południowo-zachodniej,
- Wilkołaz (powiat kraśnicki) od strony południowo-wschodniej.

W skład Gminy wchodzi 21 miejscowości, które tworzą 20 sołectw: Borzechów - Kępa Borzechowska, Borzechów Kolonia, Łączki - Pawłówek, Grabówka, Majdan Borzechowski, Majdan Skrzyniecki, Kłodnica Dolna, Kłodnica Górna, Białawoda, Dąbrowa, Kaźmierów, Kępa, Kępa Kolonia, Łopiennik, Łopiennik Kolonia, Majdan Radliński, Zakęcie, Ludwinów, Osina, Dobrowola - Ryczydół.

Gmina Borzechów usytuowana jest na obszarze Wyżyny Lubelskiej w obrębie jednostek fizyczno-geograficznych: Kotliny Chodelskiej, Wzniesień Urzędowskich i Równiny Bełżyckiej.

Rysunek 1. Usytuowanie Gminy Borzechów w podziale administracyjnym powiatu lubelskiego

2.2. Historia Gminy

Pierwsze informacje dotyczące wsi Borzechów pochodzą z 1413 roku. Nazwa wsi pochodzi od staropolskiego imienia Borzech i oznacza "własność Borzecha". Pod względem administracyjnym tereny, jakie obejmuje obecnie gmina Borzechów w początkach XV wieku znajdowały się w granicach woj. sandomierskiego, kasztelani lubelskiej, powiecie urzędowskim. Od początków istnienia, Borzechów stanowił własność szlachecką. Właściciele ziemscy tych terenów należeli do średniej a nawet drobnej szlachty. W 1462 roku właściciele wsi, Jan i Piotr z Borzechowa sprzedali majątek Jakubowi Synowcowi z Włostowic. W ten sposób powstała nowa wieś. Sołtys otrzymał liczne przywileje, między innymi możliwość utworzenia stawu na Kłodnicy, osadzenia karczmarza, kowala, szewca, krawca, kuśnierza i piekarza. Po 1474 roku wieś znalazła się w nowoutworzonym województwie lubelskim, pozostając w granicach powiatu urzędowskiego. W XVI w. Borzechów był własnością Grotów, którzy od posiadanej własności przyjęli nazwisko Borzechowskich. Po II rozbiore Lubelszczyzna, a wraz z nią powiat urzędowski, znalazły się na krótko w zaborze austriackim. Ziemie należące obecnie do gminy Borzechów zostały wtedy włączone do Galicji Zachodniej, cyrkułu józefowskiego, a po 1803 r. do cyrkułu lubelskiego. W okresie Księstwa Warszawskiego (lata 1809 – 1816) Borzechów wraz z okolicami wszedł do departamentu i powiatu lubelskiego. Po upadku Księstwa i Kongresie Wiedeńskim departament lubelski został włączony do Królestwa Polskiego, funkcjonującego w ramach zaboru rosyjskiego. W podziale na jednostki administracyjne do 1830 r. teren obecnej Gminy należał do województwa lubelskiego, powiatu lubelskiego i obwodu lubelskiego z kolei w latach 1837-1914 wchodził w skład guberni lubelskiej, powiatu lubelskiego. Po odzyskaniu niepodległości, w okresie międzywojennym i po wojnie, tereny obejmujące Gminę znajdowały się w województwie lubelskim i powiecie lubelskim.

Gmina Borzechów w obecnym kształcie istnieje od 1 stycznia 1973 roku. Powstała ona z połączenia kilku gromadzkich rad narodowych z ówczesnego powiatu bełżyckiego. Zgodnie z obecnie obowiązującym podziałem Gmina Borzechów należy do powiatu lubelskiego, w województwie lubelskim.

Pod względem osadnictwa najstarszymi miejscowościami w układzie historycznym są Kłodnica Dolna i Górna, które istniały już w XV wieku. Informacje o pozostałych wsiach wskazują, że powstały one przed 1882 rokiem. Osadnictwo kształtowało się w oparciu o układ wód otwartych rzeki Chodelki i Chodlika. Pozostałością najstarszego układu osadniczego w gminie jest miejscowość Kłodnica Górna mająca układ zabudowy wiejskiej

zwanej okolnicą, ze stawem na rzece Chodelce. Wieś Borzechów rozmieszczona jest równomiernie po obu stronach rzeki Chodelki.

Świadectwa wydarzeń historycznych i rozwoju osadnictwa w formie zabytków można odnaleźć na terenie całej gminy. Są to przede wszystkim domy mieszkalne z przełomu XIX i XX w., a także drewniane obiekty związane z usługami rzemieślniczymi wybudowane w okresie międzywojennym: młyny wodne, w Kłodnicy Górnej i Majdanie Skrzynieckim, kuźnie w Kępie Borzechowskiej i Zakąciu, kaszarnia w Kłodnicy Dolnej.

W Borzechowie znajduje się dawny, murowany zajazd, wybudowany najprawdopodobniej w pierwszej połowie XIX w., obecnie pełniący funkcje sklepu i magazynu. Zabytki architektury sakralnej są reprezentowane dosyć skromnie. Zaliczyć do nich należy przede wszystkim drewniany kościół w Kłodnicy Dolnej z dzwonnica, z 1929 r. (zespół kościoła parafialnego) nawiązujący swą architekturą do kościołów małopolskich.

Na obszarze Gminy znajdują się miejsca pamięci. Cmentarz parafialny w Kłodnicy Dolnej został założony w 1930 r. Cmentarz wojenny znajdujący się w miejscowości Łączki-Pawłówek pochodzi z 1914 r., pochowano na nim Polaków poległych w wojsku austriackim. Znajduje się on na skraju lasu, nie jest ogrodzony.

W 2008 r. został założony nowy cmentarz parafialny w Borzechowie.

Architekturę rezydencjonalną reprezentują dwa XIX wieczne zespoły dworsko-parkowe w Kłodnicy Dolnej i Łopienniku, obydwa są obiektami prawnie chronionymi jako zabytki.

Tabela. 1. Charakterystyka prawnie chronionych zabytków

Miejscowość	Nazwa obiektu	Charakterystyka obiektu	Nr w rej.zab.
Kłodnica Dolna	zespół dworsko – parkowy	Murowany dwór z początku XIX w., murowana oficyna z 1914 r., stajnia z wozownią, obora, piwnica – lodownia wszystkie murowane z 1930 r., murowany lamus z drugiej poł. XIX w., park z pocz. XVIII w., przekształcony w XIX w.	A-918
Kłodnica Dolna	zespół kościoła	Kościół drewniany z 1929 r.	A-1083
Łopiennik	zespół dworsko-parkowy	Murowany dwór z 1881 r. i XIX – wieczny park	A-863

2.3. Ludność

Według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku teren Gminy zamieszkiwało 3 833 osób co stanowi 2,6% ludności powiatu lubelskiego (ludność powiatu 149 tys. osób).

Gęstość zaludnienia w Gminie Borzechów ok. 58 osób /km², jest dość niska, gdyż dla powiatu lubelskiego wynosi 80 osób/km², a dla województwa lubelskiego 89 osób/km².

Największa liczba ludności zamieszkuje miejscowości: Borzechów (403 osób), Kłodnica Dolna (407 osób) i Borzechów Kolonia (375 osób).

Tabela 2. Liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowościach Gminy Borzechów na dzień 31 grudnia 2014 r.

Lp.	Nazwa miejscowości	Liczba mieszkańców 2014 rok	W tym kobiety	W tym mężczyźni
1.	Białawoda	50	27	23
2.	Borzechów	403	213	190
3.	Borzechów Kolonia	375	195	180
4.	Dąbrowa	105	56	49
5.	Dobrowola	113	61	52
6.	Grabówka	70	38	32
7.	Kaźmierów	108	51	57
8.	Kępa	219	110	109
9.	Kępa Borzechowska	172	82	90
10.	Kępa Kolonia	318	152	166
11.	Kłodnica Dolna	407	201	206
12.	Kłodnica Górna	288	152	136
13.	Ludwinów	202	91	111
14.	Łączki Pawłówek	138	73	65
15.	Łopiennik	296	143	153
16.	Majdan Borzechowski	95	40	55
17.	Majdan Radliński	121	59	62
18.	Majdan Skrzyniecki	153	70	83
19.	Osina	107	61	46
20.	Ryczydół	56	30	26
21.	Zakęcie	37	19	18
Ogółem		3833	1924	1909

Wśród mieszkańców Gminy nieznacznie dominują kobiety, które stanowią 50,2% ogólnej liczby ludności Gminy. Proporcje między liczbą mężczyzn a liczbą kobiet wykazują różnice w obrębie Gminy. W miejscowościach: Kaźmierów, Kępa Borzechowska, Kępa

Kolonia, Kłodnica Dolna, Ludwinów, Łopiennik, Majdan Borzechowski, Majdan Radliński i Majdan Skrzyniecki zamieszkuje więcej mężczyzn niż kobiet.

Analizując rozwój Gminy na przestrzeni lat 2007–2014 pod względem demograficznym należy stwierdzić, że następował ciągły spadek liczby ludności. Obrazuje to poniższa tabela.

Tabela 3. Liczba mieszkańców Gminy w latach 2007- 2014.

Lp.	Rok	Liczba mieszkańców
1.	2007	3915
2.	2008	3910
3.	2009	3905
4.	2010	3895
5.	2011	3880
6.	2012	3860
7.	2013	3843
8.	2014	3833

Konsekwencją spadku liczby ludności w ciągu ostatnich lat jest niekorzystna struktura wiekowa ludności, charakteryzująca się niskim udziałem osób w wieku przedprodukcyjnym (średnio 19,3%). W 2014 roku osoby w wieku produkcyjnym stanowiły 62,1% ogółu mieszkańców Gminy.

Tabela 4. Grupy wiekowe ludności Gminy w 2014 r..

Przedział wiekowy	Liczba osób		Udział % w ogólnej liczbie mieszkańców	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
Wiek przedprodukcyjny	739	418	19,3	10,9
Wiek produkcyjny	2383	1032	62,1	26,9
Wiek poprodukcyjny	711	474	18,6	12,4

Istotnym elementem analizy stanu istniejącego są zatrudnienie i zasoby pracy. W ostatnim okresie odnotowano spadek liczby osób bezrobotnych. Stan ten odzwierciedla tabela nr 5.

Tabela 5. Stan bezrobocia na terenie Gminy w latach 2013-2014

Rok	Liczba bezrobotnych	w tym kobiety	Uprawnieni do zasiłku dla bezrobotnych
Koniec 2013	188	87	6
Koniec 2014	162	70	6

Zdecydowana większość mieszkańców Gminy pracuje w rolnictwie. Część osób znalazło zatrudnienie w mieście wojewódzkim, a także w pobliskim Kraśniku i Bełżycach.

2.4. Oświata, kultura i sport

Do najważniejszych zadań samorządu lokalnego należy dbanie o rozwój edukacji publicznej. Gmina Borzechów jest organem prowadzącym dla 2 szkół podstawowych i gimnazjum. W 2013 r. ze względu na trudną sytuację demograficzną została zlikwidowana Publiczna Szkoła Podstawowa w Kępie. Do szkół podstawowych w roku szkolnym 2014/15 uczęszczało łącznie 198 uczniów. W szkołach podstawowych zatrudnionych jest 34 nauczycieli, w tym 3 kontraktowych, 17 mianowanych i 14 dyplomowanych.

Do Gimnazjum w Borzechowie uczęszczało 119 uczniów. Zatrudnionych jest 18 nauczycieli, w tym 3 kontraktowych, 6 mianowanych i 9 dyplomowanych.

Dowożenie uczniów do szkół jest finansowane przez Gminę. W 2014 roku dowożonych było ogółem 224 uczniów

Każda ze szkół podstawowych posiada dobre warunki lokalowe i podstawowe wyposażenie w sprzęt dydaktyczny. W ostatnich latach Gmina przeprowadziła szereg inwestycji mających na celu poprawę warunków nauki i pracy. W 2010 r. Gimnazjum z Kłodnicy Dolnej zostało przeniesione do nowego, bardzo dobrze wyposażonego budynku z zapleczem dydaktyczno –sportowym w Borzechowie Kolonii.

W celu zapewnienia wysokiej jakości kształcenia szkoły realizują dodatkowe programy rozwoju. W latach 2010 - 2014 szkoły pozyskały środki finansowe na realizację projektów współfinansowanych z EFS: „Radosna szkoła”, „Edukacja przedszkolna – równe szanse w Gminie Borzechów”, „Dobry start – lepsze jutro”, „Aktywny uczeń – dobry start”, „Modernizacja oddziału przedszkolnego”, „Nauka jest fajna”, „Pracownie komputerowe dla szkół”. Łącznie pozyskano dotacje w kwocie ponad 530 tys. zł. Punkt przedszkolny utworzony w ramach projektu, działa także po jego zakończeniu.

Gimnazjum w Borzechowie w latach 2010 – 2014 realizowało projekty edukacyjne współfinansowane ze środków UE : „Inwestuj w przyszłość” i „Aktywny uczeń – dobry start” Łączna wartość zrealizowanych projektów wyniosła ponad 411 tys. zł.

Niekorzystne tendencje demograficzne, powodujące stale malejącą liczbę uczniów

w szkołach w Gminie, mają istotny wpływ na wysokość subwencji oświatowej przekazywanej z budżetu państwa. Wydatki ponoszone przez Gminę Borzechów na funkcjonowanie oświaty to przede wszystkim płace nauczycieli oraz bieżące utrzymanie i remonty budynków. Z uwagi na fakt, iż samorzady zobligowane są do ponoszenia w/w kosztów, a wpływy z subwencji w przypadku Gminy Borzechów są coraz mniejsze, utrzymuje się deficyt, który pokrywany jest ze środków własnych. Gmina musi bilansować wydatki na oświatę zmniejszając środki inwestycyjne z innych zadań.

Tabela 6. Liczba uczniów w szkołach Gminy Borzechów w latach 2010 – 2014 oraz prognoza na lata 2015 - 2020

Nazwa placówki	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Szkoła Podstawowa w Borzechowie	112	122	118	132	123	132	134	119	121	120	bd
Szkoła Podstawowa w Kłodnicy Dolnej	100	94	84	89	100	105	101	109	120	124	bd
Gimnazjum w Borzechowie	149	154	153	134	119	108	114	120	124	118	122

Na terenie Gminy działa Gminna Biblioteka Publiczna w Borzechowie, posiadająca filię w Kłodnicy Dolnej. Biblioteka jest jedyną samorządową instytucją kultury na terenie Gminy. Ma ona swoją siedzibę w budynku remizy Ochotniczej Straży Pożarnej w Borzechowie.

W 2014 r. Biblioteka zarejestrowała 616 czytelników, którzy wypożyczyli 12492 książki. Księgozbiór Biblioteki jest na bieżąco uzupełniany o nowości wydawnicze i liczy obecnie ok. 15000 woluminów. Biblioteka posiada w swoich zbiorach materiały regionalne, dokumenty życia społecznego i fotografie. Stare fotografie, udostępnione przez mieszkańców, są skanowane i archiwizowane, część z nich jest umieszczona w tworzonym przez bibliotekę Cyfrowym Archiwum Tradycji Lokalnej Gminy Borzechów.

Dodatkowo Biblioteka podejmuje inne formy pracy, mające wpływ na rozwój kulturalny mieszkańców Gminy Borzechów. Jest miejscem spotkań dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów, pragnących spędzać wolny czas podczas różnorodnych zajęć i warsztatów,

głównie plastyczno-rękodzielniczych. Wspólnie z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i innymi instytucjami z terenu Gminy, co roku organizuje Oplątkowe Spotkania Seniorów, które są okazją do spotkań najstarszych mieszkańców gminy.

W ramach GBP działa reaktywowana w 2007 r. orkiestra dęta, do której należą młodzi mieszkańcy Gminy, którzy pod kierunkiem kapelmistrza zdobywają wiedzę i umiejętności muzyczne. Orkiestra występuje podczas uroczystości na terenie Gminy, a także reprezentuje gminę podczas różnych imprez.

Przy Bibliotece działa także Klub Wolontariusza „Pozytywnie zakręceni”, skupiający młodzież gimnazjalną, współorganizujący różne akcje charytatywne oraz Klub 4H.

Biblioteka ma stronę internetową, bloga, konto na portalach społecznościowych, gdzie na bieżąco umieszcza informacje o prowadzonych działaniach. Biblioteka umożliwia bezpłatne korzystanie z Internetu. Jest też organizatorem różnorodnych konkursów z wiedzy ogólnej, czytelniczych i plastycznych.

Na terenie Gminy odbywają się cykliczne Spotkania teatralne, w ramach których mieszkańcy Gminy mogą zapoznać się ze sztukami teatralnymi, w wykonaniu znanych artystów scen polskich. Większość spotkań odbywa się w Łączkach-Pawłówku, w "Teatrze w Remizie", który założyło Stowarzyszenie Centrum Artystyczne "Teatr w Remizie".

Stan infrastruktury sportowej na terenie Gminy jest bardzo dobry. Przy Gimnazjum w Borzechowie zlokalizowana jest nowa sala pełnowymiarowa i oddany do użytku w 2011 r. obiekt sportowo – rekreacyjny, w skład którego wchodzi boisko trawiaste do piłki nożnej, boiska o nawierzchni sztucznej do piłki ręcznej i siatkowej, skocznie w dal i wzwyż, rzutnia do kuli i bieżnia. Dostęp do obiektów mają wszyscy mieszkańcy.

Na terenie Gminy działają: piłkarski Gminny Klub Sportowy „Perła Borzechów” biorący udział w rozgrywkach lubelskiej klasy okręgowej oraz młodzieżowy klub sportowy „Orliki” przy Szkole Podstawowej w Kłodnicy Dolnej. W drużynach tych grają dzieci i młodzież z terenu Gminy.

Gmina posiada opracowany harmonogram imprez sportowych, wg którego corocznie odbywają się Turnieje o Puchar Wójta Gminy w takich dyscyplinach jak: tenis stołowy, biegi przełajowe oraz piłka nożna. Zawody te mają charakter cykliczny i masowy. Przeprowadzane są już od kilkunastu lat i biorą w nich udział mieszkańcy Gminy, zarówno ci najmłodszy jak i seniorzy.

2.5. Opieka społeczna oraz ochrona zdrowia

Głównym zadaniem pomocy społecznej jest udzielanie wsparcia osobom i rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji finansowej i życiowej, a które samodzielnie nie są w stanie zabezpieczyć swoich potrzeb. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borzechowie swoją działalnością obejmuje teren Gminy Borzechów. Głównymi problemami, które powodują zwiększenie zapotrzebowania na pomoc społeczną jest brak miejsc pracy, niskie dochody rodzin, uzależnienia, długotrwała choroba lub niepełnosprawność. Pomoc społeczna dysponuje nowymi formami pomocy, szczególnie skierowanej do rodzin wielodzietnych i młodych ludzi pozostających bez pracy. Realizowane są projekty i programy finansowane z budżetu państwa i środków europejskich. W latach 2008-2014 realizowane były projekty systemowe i projekty w partnerstwie z Fundacją „Liderzy Sukcesu” z Kraśnika skierowane do osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo, mające na celu podniesienie kwalifikacji zawodowych, kompetencji społecznych oraz umiejętności poruszania się po rynku pracy. Dla rodzin wielodzietnych w 2014 r. wprowadzona została karta dużych rodzin, która przysługuje rodzinom wychowującym co najmniej 3 dzieci. Opiekunowie otrzymują kartę dożywotnio, dzieci do ukończenia 18 roku życia lub do ukończenia nauki w szkole. Karta uprawnia do korzystania ze zniżek w instytucjach kultury, na kolei, w niektórych przedsiębiorstwach usługowych i handlowych. W 2014 r. w Gminie Borzechów wydano ich 154 dla członków 31 rodzin.

W ramach resortowego programu pt. „Program asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej na rok 2014” został zatrudniony asystent rodziny. Jego zadaniem jest wsparcie rodziców w funkcjach wychowawczych, doradztwo w bieżących sprawach dotyczących codziennej egzystencji.

Od 2014 r. pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej biorą udział w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy. Zespół podejmuje działania profilaktyczne, interwencyjne, diagnozuje sytuację rodziny - mające przeciwdziałać zjawisku przemocy.

Z analizy danych dotyczących wypłacanych świadczeń można zaobserwować, że są dwie grupy klientów pomocy społecznej, po rodzinach z dziećmi drugą grupą osób korzystających z pomocy społecznej są osoby starsze i niepełnosprawne (wypłaty świadczeń opiekuńczych i zasiłków stałych).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w 2014 r. realizował zadania określone w następujących ustawach: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach

rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, ustawa o systemie oświaty i wiele innych, w ramach których wypłacił świadczenia na kwotę 1.589.630,00 zł realizując 468 wniosków.

Ośrodek w swojej działalności współpracuje z różnymi instytucjami, są wśród nich: Urząd Gminy, Powiatowy Urząd Pracy, Sąd Rejonowy, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Pracownicy socjalni, na co dzień współpracują z pedagogami, wychowawcami, kuratorem, pielęgniarkami, lekarzami, policjantami, miejscową strażą pożarną, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Ważnym zadaniem Ośrodka jest prowadzenie pracy socjalnej, przez którą należy rozumieć wszelkiego rodzaju poradnictwo prawne, ekonomiczne, psychologiczne i pedagogiczne również pomoc w załatwianiu trudnych spraw osób zainteresowanych. Można tu zaliczyć różne interwencje socjalne na rzecz i w interesie osób objętych pomocą. W roku 2014 pracą socjalną objęto 42 rodzin. Głównym celem prowadzonej przez ośrodek pomocy jest zasada, że podopieczny musi sam starać się sobie pomóc, a pomoc społeczna winna go w tych działaniach wspierać.

Na terenie Gminy działają: Gminny Ośrodek Zdrowia w Borzechowie i Wiejski Ośrodek Zdrowia w Kłodnicy Dolnej. Obydwie placówki podlegają pod SP ZOZ Nr 1 w Bełżycach.

W ośrodkach zdrowia pracuje:

- 3 lekarzy rodzinnych
- chirurg – onkolog – 1 raz w tygodniu
- ginekolog – 1 raz w tygodniu
- 4 pielęgniarki.

W GOZ w Borzechowie funkcjonuje gabinet rehabilitacji i fizjoterapii oraz apteka, a w obydwu ośrodkach zdrowia działają gabinety stomatologiczne. Najbliższy szpital znajduje się w Bełżycach.

2.6. Zasoby środowiska przyrodniczego

Większość terenu Gminy Borzechów położona jest w granicach mezoregionu Równiny Bełżyckiej, która wchodzi w skład Wyżyny Lubelskiej. Południowa część Gminy stanowi strefę graniczną między wspomnianą już Równiną a Wzniesieniami Urzędowskimi, zaś zachodni fragment części Gminy leży w strefie granicznej Równicy Bełżyckiej i Kotliny Chodelskiej.

Na terenie Gminy występują surowce mineralne, związane z utworami czwartorzędowymi i kredowymi: kruszywa naturalne (piaski wodnolodowcowe, rzeczne i deluwialne), torfy – wykorzystywane do celów rolniczych oraz utwory kredowe: opoki i margle.

Na obszarze Gminy Borzechów dominujący udział wśród gruntów ornych stanowią gleby pseudobielicowe, a także brunatne, wylugowane i właściwe. Najmniej jest tu gleb glejowych, czarnych ziem i madów. Większość gleb wytworzyła się z utworów lessowych i lessopodobnych pyłowych. Przeważają wśród nich gleby lessowe niecałkowite, zaś w obniżeniach terenu gleby lessowe całkowite. Pod względem bonitacyjnym są to najlepsze gleby w gminie, mają klasy II, IIIa i częściowo IIIb, zaliczane do kompleksów buraczano-pszennych. Gleby wytworzone z utworów pyłowych mają nieco gorsze właściwości, szczególnie niska wilgotność, występują głównie w klasie IVa. Natomiast gleby wytworzone z piasków zajmują ok. 30% ogólnej powierzchni gruntów ornych. Są one bardzo zróżnicowane pod względem wartości bonitacyjnej, jak i przydatności rolniczej. Występują one w klasach IVa i częściowo IIIb, zaliczane do kompleksu żytnio-ziemniaczanego. Pod trwałymi użytkami zielonymi występują przeważnie gleby organiczne, wytworzone z torfów całkowitych i niecałkowitych. Mniejszy udział mają czarne ziemie, wykształcone głównie z pyłów i lessów namytych, marginalny – mady, przeważnie glejowe.

Użytki rolne stanowią 5946,22 ha tj. ponad 88% powierzchni Gminy. Rozkład poszczególnych klas bonitacyjnych gruntów rolnych w Gminie Borzechów jest następujący:

- klasa I - brak gruntów tej klasy
- klasa II   stanowi 3,27%, czyli   195,93 ha
- klasa III   stanowi 51,29%, czyli   3069,46 ha
- klasa IV   stanowi 31,30%, czyli   1873,05 ha
- klasa V   stanowi 11,94%, czyli   714,79 ha
- klasa VI   stanowi 2,2%, czyli   131,50 ha

Pod względem klimatycznym teren Gminy zaliczany jest do lubelsko-chełmskiej dziedziny klimatycznej. Jest to strefa klimatu umiarkowanego, z wpływami klimatu kontynentalnego. Średnia roczna temperatura powietrza w roku wynosi 10,5°C. Wilgotność powietrza wynosi 69% (zimą 84%, latem 56%). Suma rocznych opadów mieści się w przedziale między 550 a 700 mm.

Teren gminy Borzechów leży w granicach zlewni trzech rzek: Chodelki, Chodlika i w niewielkim stopniu rzeki Nędznicy. Chodlik jest to lewy dopływ Chodelki będącej II rzędownym dopływem rzeki Wisły. Nędznica natomiast jest dopływem Krężniczanki, lewobrzeżnego dopływu rzeki Bystrzycy, która następnie uchodzi do rzeki Wieprz.

Na terenie gminy najliczniej występuje roślinność leśna i zaroślowa. Lasy zajmują 10% powierzchni gminy. Występują w postaci niewielkich obszarów leśnych, w miarę równomiernie rozmieszczonych na terenie gminy. Powierzchnie leśne stanowią siedliska:

- lasu mieszanego świeżego,
- lasu świeżego,
- łągów olchowych,
- boru mieszanego świeżego,
- zbiorowisk olchowych.

Rolniczy charakter Gminy, niewielka ilość cieków wodnych i miejsc z otwartym lustrem wody oraz zasadniczo mały udział lasów, determinują rodzaj fauny tu występującej. Reprezentują ją więc gatunki zwierząt związane z agrocenozami i gatunki leśne. Nielicznie reprezentowana jest fauna dolin rzecznych.

W granicach Gminy Borzechów znajduje się obszar o powierzchni 560 ha należący do Chodelskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Stanowi on ogniwo łączące ciąg obszarów chronionych wzdłuż prawego brzegu Małopolskiego Przełomu Wisły. Jest on położony między Wrzelowieckim Parkiem Krajobrazowym a Kazimierskim Parkiem Krajobrazowym, łącząc się bezpośrednio ze strefami otulin obydwu parków. Cały ten obszar mimo przekształceń środowiska spowodowanych gospodarką człowieka zachowuje spójność ekologiczną.

2.7. Gospodarka

Gmina Borzechów jest gminą typowo rolniczą, powierzchnia użytków rolnych wynosi 5946,22 ha, co stanowi ponad $\frac{3}{4}$ jej powierzchni. Dominują gleby III klasy bonitacyjnej występujące na powierzchni 3069,46 ha, a więc 51,29% powierzchni całej

STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BORZECZÓW NA LATA 2015-2020

Gminy. W rolnictwie zatrudnionych jest najwięcej mieszkańców Gminy. Większość gospodarstw stanowią małe gospodarstwa rodzinne o powierzchni do 5,0 ha. Osadnictwo na terenach Gminy Borzechów ukształtowało się w oparciu o układ rzek: Chodelki i Chodlika. Zabudowa na przeważającej części obszaru Gminy ma charakter zagrodowy zwarty, w którym zlokalizowane są ośrodki usług i miejsc pracy związanych z rolnictwem lub działalnością pozarolniczą.

Strukturę sposobu użytkowania gruntów w Gminie Borzechów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Bilans użytkowania terenów w poszczególnych miejscowościach w Gminie Borzechów

Lp.	Miejscowość	Grunty ogółem (ha)	Użytki rolne (ha)	Lasy (ha)	Sady (ha)	Pozostałe (ha)
1	Białawoda	134,26	93,56	33,43	4,87	2,4
2	Borzechów	595,76	494,7	86,21	0,66	14,19
3	Borzechów Kolonia	571,08	524,59	38,06	1,27	7,16
4	Dąbrowa	143	132,47	4,13	4,95	1,45
5	Grabówka	111,17	107,07	1,01	1,52	1,57
6	Kaźmierów	150,43	132,31	11,64	5,2	1,28
7	Kępa	383,09	327,54	40,02	3,06	12,47
8	Kępa Borzechowska	358,52	323,51	28,12	0,81	6,08
9	Kępa Kolonia	290,15	259,18	12	12,18	6,79
10	Kłodnica Dolna	849,05	715,57	104,64	11,64	17,2
11	Kłodnica Górna	612,69	546,86	46,88	4,59	14,36
12	Dobrowola	223,13	200,28	15,11	3,36	4,38
13	Ludwinów	300,32	187,79	56,86	49,21	6,46
14	Łączki - Pawówek	283,59	244,07	26,41	10,32	2,79
15	Łopiennik	627,14	589,44	15,94	5,81	15,95
16	Majdan Borzechowski	115,39	93,6	17,79	1,67	2,33
17	Majdan Radliński	110,58	98,8	0	6,98	4,8
18	Majdan Skrzyniecki	332,1	238,81	78,74	3,76	10,79
19	Osina	295,86	282,79	3,4	5,28	4,39
20	Ryczydół	79,06	76,46	0,1	1,31	1,19
21	Zakęcie	180,17	134,41	37,93	3,96	3,87
Razem		6746,54	5803,81	658,42	142,41	141,9

W produkcji roślinnej dominują uprawy zbóż: pszenica ozima, jęczmień jary, rzepak, kukurydza, uprawa ziemniaków i buraków cukrowych. W zakresie sadownictwa, najlepiej rozwiniętego w południowej części Gminy, najpowszechniejsza jest uprawa malin, jabłoni, grusz, śliw, wiśni, czereśni, porzeczek i agrestu.

Hodowla zwierząt opiera się głównie na trzodzie chlewnej. Nieco mniejsze znaczenie ma hodowla bydła, nastawiona głównie na produkcję mleka.

Na terenie Gminy Borzechów lasy zajmują ok. 10% powierzchni wszystkich gruntów. Lasami Skarbu Państwa, których jest 15,89 ha zarządza Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych i Nadleśnictwo Świdnik. Podstawę działań w zakresie prawidłowej gospodarki leśnej stanowią zapisy Uproszczonych Planów Urządzenia Lasów.

Zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego Gminy obszar planowany pod dalsze zalesienie wynosi ponad 220 ha. Na terenie Gminy zarejestrowanych jest 195 podmiotów gospodarczych. Rozwinięty jest głównie sektor handlowy i usługowy, w znacznej mierze pełniący funkcje pomocnicze dla rolnictwa. W działalności usługowej przeważają usługi murarskie, blacharskie, stolarskie i fryzjerskie. Sezonowo funkcjonują tu skupy owoców.

2.8. Ochrona przeciwpożarowa

Teren Gminy zabezpiecza 11 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych oraz Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza w Bełżycach. Jednostka OSP Borzechów typu S 2 włączona jest do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Pozostałe jednostki są typu S 1. Jednostki te dysponują łącznie 12 samochodami, 20 motopompami, w tym 9 szlamowymi i 5 agregatami oświetleniowymi, w tym 1 trzyfazowy. Ponadto jednostki posiadają na wyposażeniu: 3 piły spalinowe do cięcia drewna, 2 piły do cięcia betonu i stali, 3 zestawy medyczne w tym 1 z deską ortopedyczną, 1 zestaw do ratownictwa technicznego, 5 radiostacji samochodowych i 5 nasobnych oraz sprzęt towarzyszący tj. drabiny, węże, prądownice, ubrania i buty bojowe, hełmy, rękawice, latarki. Sprzęt ten w dużym stopniu został zakupiony i przekazany na wyposażenie jednostek w ostatnich latach.

Jednym z kryteriów oceny stanu bezpieczeństwa pożarowego jest analiza palności i miejscowych zagrożeń. Gmina Borzechów jest jedną z bezpieczniejszych w powiecie

lubelskim, lecz mimo to w latach 2011-2014 powstało ogółem 75 zdarzeń w tym 41 pożarów i 34 miejscowych zagrożeń. Najczęściej paliły się budynki gospodarcze, ścierniska, nieużytki oraz poszycie leśne. Likwidacja skutków miejscowych zagrożeń dotyczyła głównie pompowania wody z zalanych obiektów, piwnic i studni w okresie wiosennym oraz udziału w likwidacji skutków wypadków drogowych. Zdarzenia te występowały najczęściej w miejscowościach: Kępa Kol., Borzechów, Borzechów Kol., Ryczydół, Łopiennik, Kłodnica, Majdan Skrzyniecki, Osina, Dobrowola i Majdan Borzechowski.

Aby utrzymać zadawalającą gotowość bojową jednostek prowadzone są szkolenia oraz gminne zawody sportowo-pożarnicze, które w 2015 roku po raz pierwszy odbyły się na stadionie przy gimnazjum w Borzechowie Kolonii. Przeprowadzono również szkolenia: podstawowe ratownictwa technicznego, udzielania pierwszej pomocy medycznej, dowódców oraz kierowców – konserwatorów sprzętu. Od kilku lat Gmina Borzechów reprezentowana jest na eliminacjach powiatowych i wojewódzkich Turnieju Wiedzy Pożarniczej oraz konkursie plastycznym o tematyce ppoż.

Ważnym elementem wpływającym na gotowość bojową jest stan bazy lokalowej oraz ilość i stan sprzętu będącego na wyposażeniu jednostek. Stan większości strażnic jest dobry i istnieją odpowiednie warunki do garażowania pojazdów i przechowywania sprzętu pożarniczego. Trzy jednostki posiadają ogrzewane garaże, co zwiększa gotowość bojową w okresie zimowym.

Mimo skromnych środków finansowych w latach 2007- 2015 wykonywane były remonty wielu strażnic.

2.9. Infrastruktura techniczna

Gmina Borzechów posiada dosyć dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną. Zwodociągowanie wynosi 99% terenu Gminy. Sieć wodociągowa powstała w przeważającej większości w okresie od 1990 do 2000 r. Łączna długość sieci wynosi 62 km, a podłączonych do niej jest 1169 gospodarstw domowych. Pozostały 1% niezwodociągowanego obszaru Gminy stanowią kolonijne części miejscowości: Kępa Borzechowska, Majdan Skrzyniecki, Łopiennik. Woda jest tam czerpana ze studni kopanych. Nie planuje się ich przyłączenia do sieci wodociągowej. Zaopatrzenie w wodę odbywa się z czterech ujęć znajdujących się w miejscowościach: Łączki, Borzechów, Kaźmierów i Ludwinów. Każde z ujęć wody posiada po dwie niezależne studnie głębinowe, a ujęcia w Borzechowie i Łączkach

wyposażone są w stacje uzdatniania wody. Użytkownikiem i eksploatatorem ujęć wody jest Zakład Budowy i Eksploatacji Wiejskich Urządzeń Komunalnych w Bełżycach.

Na terenie Gminy nie ma sieci kanalizacyjnej. Mieszkańcy odprowadzają ścieki do zbiorników bezodpływowych (szamb), których zawartość wywożona jest wozami asenizacyjnymi do oczyszczalni ścieków w Bełżycach i Kraśniku. W trosce o środowisko naturalne władze gminy przystąpiły do realizacji projektu polegającego na dofinansowaniu budowy indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków. W latach 2013 - 2014 r. zrealizowano w ten sposób 17 oczyszczalni.

Aktualne rozwiązania gospodarki odpadami na terenie Gminy w pełnym zakresie spełniają wymagania związane z ustawą o odpadach i ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Na terenie Gminy wprowadzono selektywną zbiórkę odpadów w 100% gospodarstw domowych. Systemem tym objętych zostało 1036 podmiotów (nieruchomości zamieszkałe i nieruchomości niezamieszkałe, w tym przedsiębiorcy), które złożyło deklaracje o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Nieczystości stałe gromadzone na posesjach odbierane są przez firmę EKO-KRAS Sp. z o.o. w Kraśniku wyłonioną w drodze przetargu. Wszystkie zebrane odpady przekazywane są do Zakładu Zagospodarowania Odpadów Sp. z o.o. w Kraśniku, z którym gmina ma podpisaną umowę.

W 2014 roku z terenu Gminy odebrano 255,2 Mg niesegregowanych odpadów komunalnych oraz 80,9 Mg frakcji suchej pochodzących z gospodarstw domowych. Odpady poddawane są recyklingowi, odzyskowi bądź ponownej obróbce. Dzięki wykorzystaniu różnych procesów odzysku gmina osiągnęła wymagane poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła. Wskaźnik ten wyniósł 52,1%.

W 2013 r. powstał dobrze zorganizowany Gminny Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Borzechowie. Przyjmowane są tam odpady wielkogabarytowe, opony, tworzywa sztuczne, odzież i tekstylia, szkło, papier i tektura, tworzywa sztuczne, baterie i akumulatory, sprzęt elektryczny i elektroniczny, środki ochrony roślin, opakowania zawierające pozostałości substancji niebezpiecznych, metale. W 2014 r. w GPSZOK zebrano prawie 100 Mg odpadów, z czego największy procent stanowiły opony, gruz, szkło i tworzywa sztuczne.

Koszty poniesione w związku z odbiorem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych w roku 2014 wyniosły 195 756,00 zł brutto. Całkowity koszt związany

z utrzymaniem systemu gospodarki odpadami wyniósł 258 756,00 zł brutto. Wszystkie płatności regulowane są z zebranej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi ponoszonej przez właścicieli nieruchomości na rzecz gminy. Dochody z opłaty śmieciowej, która w 2014 została zebrana w kwocie 210635,00 tys. zł nie pokrywają w całości zobowiązań związanych z gospodarką odpadami.

Obszar gminy jest zgazyfikowany w ok. 80%. **Sieć gazowa wybudowana w latach 1996 - 2006 ma długość 50 km i liczy 730 przyłączy domowych.** Ze względu na brak możliwości podłączenia, sieci gazowej nie wykonano w miejscowościach: Kaźmierów, Kępa, Kolonia Kępa oraz Majdan Skrzyniecki. Zgodnie z programem opracowanym przez Zakład Gazowniczy gazyfikacja wsi Majdan Skrzyniecki planowana jest od strony Borzechowa, a pozostałych może nastąpić po wykonaniu sieci gazowej w miejscowości Radlin położonej na terenie Gminy Chodel. W związku z dużym zainteresowaniem mieszkańców Majdanu Skrzynieckiego budową sieci gazowej, władze Gminy podjęły decyzję o przystąpieniu do realizacji tej inwestycji w latach 2015 -2017.

W budynkach szkół w Borzechowie i Kłodnicy Dolnej oraz budynku Urzędu Gminy i budynku komunalnym w Borzechowie stanowiących mienie gminne funkcjonują wybudowane w latach 2000-2006 nowoczesne kotłownie gazowe.

Sieć energetyczna obejmuje cały teren Gminy. Zaopatrzenie w energię odbywa się ze stacji transformatorowych i linii średniego napięcia będących własnością Polskiej Grupy Energetycznej S.A. Ogólny stan linii jest dobry jednak w takich miejscowościach jak: Łopiennik, Kolonia Łopiennik, Majdan Radliński, Borzechów, Kępa Borzechowska, Kępa konieczna jest modernizacja przestarzałych już urządzeń energetycznych.

Również wybudowana przez Gminę i mieszkańców w latach 1994 –1999 sieć telekomunikacyjna obejmuje cały obszar Gminy. Funkcjonują dwie automatyczne centrale telefoniczne w Borzechowie i Łopienniku, do których przyłączone jest 95% gospodarstw domowych. Cały teren gminy objęty jest zasięgiem telefonii komórkowej wszystkich operatorów dostępnych na rynku polskim.

Łączna długość dróg powiatowych i gminnych na terenie gminy wynosi 111,3 km z czego drogi gminne stanowią 69,2 km, w tym o nawierzchni utwardzonej 30 km. Ogólny stan techniczny nawierzchni dróg gminnych stanowiących dojazd do siedlisk jest dobry. Większość z nich została wybudowana lub zmodernizowana w ostatnich latach. W przeciwieństwie do dróg gminnych stan techniczny większości nawierzchni asfaltowych

dróg powiatowych w jest zły. Plany inwestycyjne gminy przewidują zarówno budowę nowych dróg jak i modernizację istniejących nawierzchni na wybranych odcinkach.

Tabela 8. Wykaz dróg gminnych na terenie Gminie Borzechów

LP.	Numer drogi	Nazwa ciągu drogowego	Długość ogółem		Twarde [km] asfalt	Twarde [km] tłuczeń	Gruntowe [km]
			dojazdowe	lokalne			
1	107047 L	dr. pow. 2246 L - Łączki		0,500	0,350		0,150
2	107048 L	dr. pow. 2255 L - Majdan Borzechowski - dr. gm. 107049 L		1,290	1,290		
3	107049 L	dr. pow. 2255 L - Kol. Warszawska - gr. gminy Niedzwica Duża	1,300				1,300
4	107050 L	dr. pow. 2247 L - Borzechów - Majdan Skrzyniecki		5,630	4,720		0,910
5	107051 L	dr. pow. 2247 L - Kępa Borzechowska - dr. gm. 107052 L - przedłużenie do drogi gminnej nr 107387L	1,700		0,700	0,450	0,550
6	107052 L	dr. pow. 2247 L - Kępa Borzechowska - dr. pow. 2254 L		2,850	0,850		2,000
7	107053 L	dr. pow. 2252 L - Kłodnica Dolna - dr. pow. 2247 L		2,350	1,100		1,250
8	107054 L	dr. gm. 107053 L - Kol. Kłodnica Dolna	1,350		1,350		
9	107055 L	dr. pow. 2251 L - Kłodnica Górna - dr. pow. 2252 L		1,350	1,350		
10	107056 L	dr. pow. 2251 L - Ryczydół - dr. pow. 2247 L		2,000	0,740		1,260
11	107057 L	dr. pow. 2247 L - gr. gminy Wilkołaz (Marianówka)	1,600		0,350		1,250
12	107058 L	dr. gm. 107059 L - Białawoda - dr. pow. 2251 L	0,700		0,700		
13	107059 L	dr. pow. 2250 L - Zakęcie - Kaźmierów - dr. pow. 2252 L		5,500	1,600		3,900
14	107060 L	dr. pow. 2248 L - Stasin - Ludwinów - Przedm. Rankowskie	1,250		0,550		0,700
15	107061 L	dr. pow. 2249 L - Ludwinów		2,200	2,200		
16	107062 L	dr. pow. 2248 L - Wały - Wólka Kępska - gr. gminy Chodel	2,540		2,540		
17	107063 L	dr. gm. 107062 L - Majdan Skrzyniecki - Grondy (gr. gminy Chodel)	3,300				3,300
18	107380 L	dr. pow. 2249L - Kol. Łopiennik - dr. gm. 107059L (Białawoda)	4,000			0,600	3,400
19	107381 L	dr. gm. 107048L - gr. gminy Niedzwica Duża	2,950				2,950

STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BORZECZÓW NA LATA 2015-2020

20	107382 L	dr.pow.2247L - Osina	2,300				2,300
21	107383 L	dr.pow.2247L - cmentarz Kłodnica - Osina	2,300		0,350		1,950
22	107384 L	dr.pow.2251 L - dr.gm.107059L	1,890				1,890
23	107385 L	dr.gm.2248L - gr. gminy Chodel		1,650			1,650
24	107386 L	dr.pow.2246L - dr.pow.2247L	3,100				3,100
25	107387 L	dr.pow.2254L - Kępa Borzechowska - dr.gm. 107051 L	1,500		1,500		
26	107388 L	dr.pow.2253L - Osina	0,700		0,600		0,100
27	107389 L	dr.gm.107054L - Kol. Kłodnica Dolna	0,700		0,600		0,100
28	107390L	dr.pow.2251 L- dr. gm. 107056L		0,950	0,950		
29	107391 L	dr.pow.2248L - Kępa - dr.pow.2252L	3,570			0,600	2,970
30	107392 L	dr.pow.2248L - dr. pow. 2252L		1,300	1,300		
31	107393 L	dr.pow.2249L- Kol. Łopiennik	0,450		0,180	0,270	
32	107394 L	dr.pow.2249L - Kol. Łopiennik - Kaźmierów		1,400	1,100		0,300
33	107395 L	dr,pow.2249L - Kol. Łopiennik - gr.gminy Chodel	1,860		1,200	0,660	
34	112507	Od drogi gminnej nr 107052L w kierunku do drogi gminnej nr 107051L	1,150				1,150
Razem			40,210	28,970			
Ogółem			69,180		28,170	2,580	38,430

Tabela 9. Realizacja zadań inwestycyjnych, społeczno-gospodarczych w latach 2010-2014 na terenie Gminy Borzechów

Lp	NAZWA ZADANIA	Wartość zadania (w zł)	Pozyskane środki zewn. (w zł)
I DROGOWNICTWO			
1	Wybudowano i zmodernizowano drogi w miejscowościach: Borzechów – strona południowa 1200 m, Majdan Skrzyniecki 600 m, Dobrowola 450 m, Kłodnica Dolna 2200 m, Kłodnica Górna 600 m, Wały Kępskie – Zosinek 690 m, Borzechów Kolonia 850 m o łącznej długości – 6590 m.	1 400 000	850 000
2	Wybudowano chodnik o długości 150 m i parking przy remizie OSP w Kłodnicy Dolnej, oraz OSP Borzechów Kolonia Wybudowano parking przy cmentarzu w Borzechowie	110 000	30 000
3	Remontowano drogi gminne tłuczniami w miejscowościach: Borzechów, Borzechów Kolonia, Majdan Borzechowski, Łączki-Pawłówek, Majdan Skrzyniecki, Kłodnica Dolna, Kłodnica Górna, Osina, Dobrowola, Ryczydół, Białawoda, Dąbrowa, Kaźmierów, Kępa, Kępa Kolonia, Łopiennik, Majdan Radliński, Zakęcie oraz wybudowano nowe drogi tłuczniowe w miejscowościach Łopiennik Kolonia dł. 2800 m, Ludwinów- 1300 m, Kępa Borzechowska – 400 m, o łącznej długości 4500 m	780 000	-
4	Zmodernizowano wspólnie z Powiatem drogi: m. Kępa – 1200 m, Kłodnica Dolna – Zalesie – 4500 m, Borzechów – Bełżyce wraz z budową nowego mostu w Borzechowie; odbudową chodników w centrum, wykonaniem ciągu pieszego do cmentarza, oraz przez Łączki Pawłówek -Wierzchowiska Górne, o łącznej długości 10 000 m. Wybudowano chodniki w Kłodnicy Dolnej, Majdanie Radlińskim, Kępie Kolonii, Łopienniku, Borzechowie Kolonii, Łączkach-Pawłótku, Borzechowie o łącznej długości 4700 m.	Wartość ogółem 12 000 000 udział Gminy 2 100 000	6 500 000 pozyskane przez Powiat
5	Zakupiono i zamontowano 10 szt. wiat przystankowych	65 000	-
Razem: DROGOWNICTWO		14 355 000	880 000
II OŚWIATA			
6	Gimnazjum Dokończenie budowy siedziby Gimnazjum w Borzechowie, wyposażenie Szkoły w nowe pomoce dydaktyczne, Realizacja projektów z EFS dla młodzieży „Aktywny uczeń – dobry start”, „Kształtujemy tożsamość krajobrazu” oraz dwa programy edukacji ekologicznej.	2 511 000	1 598 000
7	Szkoła Podstawowa w Kłodnicy Dolnej Utworzono przedszkole, Wykonano elewację budynku Szkoły, Wybudowano plac zabaw dla dzieci, Wybudowano biologiczną oczyszczalnię ścieków, Założono monitoring, Wyremontowano dwie sale lekcyjne i poprawiono wyposażenie Szkoły w sprzęt dydaktyczny,	686 000	188 000

STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BORZECZÓW NA LATA 2015-2020

	Zrealizowano projekt „ <i>Urządzenie terenów zieleni przy Szkole</i> ” , Realizowano projekty z EFS „ <i>Nauka jest fajna</i> ”, „ <i>Dobry start – lepsze jutro</i> ”, Dokonano modernizacji (remont pomieszczeń, nowe wyposażenie) oddziału przedszkolnego		
8	Szkoła Podstawowa w Borzechowie Utworzono przedszkole ze środków EFS pt: „ <i>Edukacja przedszkolna – równe szanse w Gminie Borzechów</i> ”, Wybudowano plac zabaw dla dzieci , Wykonano częściowy remont pomieszczeń i poprawiono wyposażenie, Szkoły w sprzęt dydaktyczny, Realizowano projekty EFS „ <i>Dobry start-lepsze jutro</i> ”, „ <i>Aktywny uczeń – dobry start</i> ”, „ <i>Radosna szkoła</i> ”, oraz program ekologiczny „ <i>Jestem przyjacielem przyrody</i> ”, Dokonano modernizacji (remont pomieszczeń, nowe wyposażenie) oddziału przedszkolnego, Wyremontowano parking przed Szkołą	550 000	464 000
Razem: OŚWIATA		3 747 000	2 250 000
III	KULTURA, SPORT, REKREACJA, SPRAWY SOCJALNE		
9	Wybudowano stadion sportowy w Borzechowie Kolonii, na który składa się pełnowymiarowe boisko do piłki nożnej, ręcznej, siatkowej, koszykowej, bieżnia. Stworzono możliwość uprawiania skoków wzwyż, w dal, rzutu kulą Równocześnie przebudowano linie energetyczną o długości prawie 600m. Urządzono tereny zieleni wokół stadionu	1 410 000	510 000
10	Wybudowano dwa szlaki rowerowe od Niedrzwicy Kościelnej oraz Majdanu Sobieszczańskiego przez teren Gminy w kierunku Borowa i Grąd w gminie Chodel	28 000	15 000
11	Wybudowano place zabaw w Kępie, Łopienniku i Kępie Kolonii	77 000	22 000
12	Przyznawano nagrody dla sportowców za wybitne osiągnięcia	16 000	-
13	Organizowano cykliczne imprezy sportowe z nagrodami dla uczestników: <i>Turniej o Puchar Wójta Gminy w tenisie stołowym</i> , „ <i>piłce nożnej szkół</i> ”, „ <i>piłce nożnej dzikich drużyn</i> ”, <i>Biegi przełajowe „U źródeł Chodelki”</i>	55 000	-
14	Finansowano działalność Gminnego Klubu Sportowego „Perła”	150 000	-
15	Zrealizowano projekty aktywizacji zawodowej „ <i>Nowe szanse</i> ”, „ <i>Od aktywności do sukcesu</i> ”, „ <i>Rodzina bez barier</i> ”, „ <i>Kobieta aktywna 50+</i> ”, „ <i>Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej</i> ” przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	211 000	211 000
16	Organizowano konkursy i imprezy społeczno-kulturalne „ <i>Piękna Wieś</i> ”, <i>spotkania Honorowych Dawców Krwi</i> , <i>Oplatkowe spotkania z seniorami</i> , <i>Festyny z Okazji Dnia Dziecka</i> imprezy rocznicowe w jednostkach OSP, udział w <i>Dożynkach Powiatowych</i>	61 000	-
17	Wspólnie ze Stowarzyszeniem „Teatr w Remizie” zorganizowano ponad 20 spektakli teatralnych w Łączkach-Pawłótku	14 000	-
18	Rozbudowano Gminną Bibliotekę Publiczną oraz podniesiono standard jej wyposażenia	260 000	160 000
19	Zmodernizowano remizy strażackie w Łączkach-Pawłótku, Kępie oraz budynek wiejski w Kaźmierowie	210 000	104 000

STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BORZECZÓW NA LATA 2015-2020

	Razem: KULTURA, SPORT, REKREACJA, SPRAWY SOCJALNE	2 492 000	1 022 000
IV	OCHRONA P.POŻ I BEZPIECZEŃSTWO		
20	Dofinansowano zakup radiowozu dla Komisariatu Policji w Bełżycach i karetki reanimacyjnej dla ZOZ a także udzielono wsparcia tej instytucji na wymianę okien w Ośrodku Zdrowia w Kłodnicy Dolnej	30 000	-
21	Zakupiono samochody pożarnicze dla OSP w Borzechowie, Borzechowie Kolonii i Łopienniku oraz pozyskano samochód używany z Komendy Miejskiej PSP w Lublinie	965 000	835 000
22	Zakupiono paliwo, sprzęt p.poż, pompy, umundurowanie	33 000	-
23	Remontowano strażnice OSP w: Borzechowie, Kłodnicy Dolnej, Borzechowie Kolonii, Łączkach-Pawłótku, Łopienniku, Majdanie Borzechowskim, Dobrowoli, Białawodzie, Kępie, Kępie Kol. i Ludwinowie.	200 000	-
24	Udzielono dotacji celowej dla OSP Borzechów na budowę biologicznej oczyszczalni ścieków i dla OSP Borzechów Kolonia na modernizację budynku	30 000	-
	Razem: OCHRONA P.POŻ I BEZPIECZEŃSTWO	1 258 000	835 000
V	OCHRONA ŚRODOWISKA		
25	Realizując ustawę o utrzymaniu czystości i porządku w gminach utworzono profesjonalny <i>Gminny Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych</i> z pełnym wyposażeniem, zakupiono 1200 pojemników na śmieci dla wszystkich mieszkańców oraz samochód transportowy i zatrudniono dwóch pracowników	250 000	85 000
26	Realizowano Gminny Program Usuwania Azbestu dokonując utylizacji ok 25.000 m ² eternitu	152 000	150 000
27	Realizowano Gminny Program Wspierania Finansowego Budowy Przydomowych Oczyszczalni Ścieków	28 000	-
28	Wybudowano 200m sieci wodociągowej w Łączkach-Pawłótku	20 000	-
	Razem: OCHRONA ŚRODOWISKA	450 000	235 000
VI	ADMINISTRACJA SAMORZĄDOWA		
29	Utworzono wspólnie z Powiatem kompleksowy system informatyczny (całkowita wymiana sprzętu, nowy system)	350 000	300 000
30	Przystąpiono do realizacji projektu informatycznego „ <i>E-administracja w Powiecie Lubelskim</i> ”	20 000	20 000

31	Przeprowadzono remonty: budynku Urzędu Gminy, Lecznicy Weterynaryjnej w Borzechowie	120 000	-
Razem ADMINISTRACJA SAMORZĄDOWA		490 000	320 000
OGÓŁEM WYDATKOWANO		22 792 000	5 542 000

Analiza zrealizowanych inwestycji w latach 2010 – 2014 wykazała, że podstawowymi kierunkami inwestowania były:

- kultura, sport i rekreacja - 23,1% środków inwestycyjnych,
- budownictwo drogowe – 21,8% środków inwestycyjnych,
- oświata – 34,7% środków inwestycyjnych,
- ochrona ppoż. i bezpieczeństwo – 11,6% środków inwestycyjnych.

Należy koniecznie wspomnieć, że realizacja tak wielu zadań nie byłaby możliwa bez pozyskanych przez Gminę środków zewnętrznych w kwocie 5 542 000 zł.

Dotychczasowe tempo realizacji inwestycji to wynik dużego zaangażowania i dobrej współpracy władz gminnych i środowisk lokalnych. Aby sprostać potrzebom społecznym samorząd lokalny był zmuszony do szukania dodatkowych źródeł finansowania inwestycji. Pomimo pozyskania znaczących środków inwestycyjnych zewnętrznych ich ilość jest nadal niewystarczająca.

Osiągnięcie sprawnego funkcjonowania wymaga z jednej strony właściwego zarządzania zasobami Gminy, a z drugiej strony niezbędne do tego jest zapewnienie stabilnych źródeł dochodów.

2.10. Możliwości budżetowe Gminy

Zadania realizowane w ramach Strategii Rozwoju mogą być finansowane z różnych źródeł. W polskim systemie finansowym są to źródła wewnętrzne i zewnętrzne. Źródła wewnętrzne oznaczają środki pochodzące z terenu Gminy od podmiotów gospodarczych, mieszkańców i lokalnego budżetu. Źródła zewnętrzne to środki pochodzące od podmiotów funkcjonujących poza terenem Gminy lub umiejscowionych organizacyjnie poza Gminą.

STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BORZECZÓW NA LATA 2015-2020

Budżet Gminy jest rocznym planem zawierającym dochody i wydatki związane z finansowaniem zadań własnych i zadań zleconych z zakresu administracji rządowej. Możliwości rozwoju gminy limitują osiągnięte dochody budżetowe. W pozycjach przychodów można wyróżnić różnego rodzaju subwencje i dotacje oraz dochody własne. Wśród wydatków są dwie pozycje: wydatki bieżące i wydatki inwestycyjne. Wydatki bieżące to przede wszystkim wynagrodzenia sfery budżetowej i wydatki rzeczowe ponoszone na remonty i bieżące utrzymanie różnych obiektów będących w gestii Gminy.

Zdolność Gminy Borzechów do inwestowania uzależniona jest głównie od struktury wydatków i dochodów budżetowych. Im wyższy dodatni bilans, tym większa liczba wolnych środków, które można przeznaczyć na inwestycje. Dochody budżetowe Gminy w latach 2010-2012 kształtują się na podobnym poziomie. W latach 2013-2014 zauważalny jest wzrost dochodów spowodowany: pozyskaniem środków zewnętrznych na realizację projektu pn: „Poprawa funkcjonowania systemu ratowniczo-gaśniczego na terenie gmin Borzechów, Niedrzwica Duża, Wilkołaz i Wojciechów” w ramach realizacji projektu z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego 2007-2013 oraz sprzedażą mienia gminnego.

Roczny wynik finansowy w latach 2010-2011 zamyka się deficytem spowodowanym realizacją zadań inwestycyjnych: „Dokończenie budowy gimnazjum w Borzechowie” oraz „Budowa obiektu sportowo- rekreacyjnego w Borzechowie Kolonii”. Deficyt budżetowy Gmina pokrywa zaciągniętymi kredytami i pożyczkami.

Budżet Gminy objęto analizą historyczną w latach 2010- 2014 – tab. nr 10.

Tabela 10. Budżet Gminy w latach 2010- 2014

Lp	Budżet	2010	2011	2012	2013	2014
I.	DOCHODY OGÓLEM	9 877 578,72	9 688 035,15	9 712 924,40	10 570 253,43	10 443 645,98
I.1.	Podatki i opłaty pobierane przez gminę w tym:	773 109,46	802 477,09	877 862,88	1 036 429,29	1656673,84
	podatek rolny	359 049,61	392 387,31	417 916,13	422 534,15	426106,69
	podatek nieruchomości od	182 456,13	178 387,74	219 015,91	236 420,04	274002,09
	podatek leśny	17 094,31	20 564,36	27 896,99	26 648,37	24630,94

STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BORZECZÓW NA LATA 2015-2020

	podatek od środków transportowych	27 458,60	39 238,14	31 945,00	50 971,83	31661,84
	opłata skarbowa	10 477,00	11 136,00	10 917,00	10 615,00	9001,00
	opłata za odpady komunalne	0	0	0	104 081,00	210635,00
	pozostałe dochody i opłaty	176 573,81	160 763,54	170 171,85	185 158,90	680636,28
I.2.	Subwencja ogółem :	4 945 832,00	5 108 677,00	5 693 738,00	5 897 426,00	5103645,00
	subwencja podstawowa	2 361 069,00	2 316 994,00	2 777 611,00	2 894 553,00	2541070,00
	subwencja oświatowa	2 584 763,00	2 786 332,00	2 802 042,00	2 892 293,00	2562575,00
	subwencja równoważąca	0	5 351,00	124 504,00	110 580,00	0
I.3.	Udziały w podatkach stanowiących budżet państwa	404 640,00	491 593,00	570 828,00	625 515,00	750407,00
I.4.	Dotacje celowe	3 753 997,26	3 285 288,06	2 570 495,52	3 010 883,14	2932920,14
	na zadania zlecone	1 535 643,16	1 548 966,42	1 665 126,28	1 657 504,56	1903921,63
	na zadania własne	2 218 351,10	1 736 321,64	905 369,24	1 353 378,58	1028998,51
	WYDATKI OGÓŁEM	11 447 707,28	10 713 580,21	9 580 422,05	10 555 775,64	10392348,85
1.	Wydatki inwestycyjne	3 179 387,03	2 062 962,72	619 453,29	1 588 708,99	1311849,51
2.	Wydatki bieżące	8 268 320,25	8650 617,49	8 960 968,76	8 967 066,65	9080499,34
	Wynik finansowy	- 1570 128,56	- 1 025 545,06	132 502,35	14 477,79	51297,13

Źródło : Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Borzechów

Dominująca część dochodów budżetu Gminy stanowią w badanym okresie transfery z budżetu państwa /subwencje, dotacje/. Znaczny udział dotacji świadczy o efektywnych działaniach władz gminy w pozyskiwaniu dodatkowych środków finansowych.

Analizując strukturę dochodów budżetu Gminy z tytułu podatków i opłat należy stwierdzić, iż największe źródło wpływów w dochodach własnych stanowi podatek rolny i podatek od nieruchomości. Podatki i opłaty pobierane przez gminę stanowią średnio 20 % dochodów gminy. Generalnie w poszczególnych elementach dochodów budżetowych obserwuje się tendencje wzrostowe.

W strukturze wydatków Gminy Borzechów zdecydowanie dominują wydatki bieżące.

Wzrost poziomu wydatków inwestycyjnych w latach 2010- 2011 oraz w 2013 wiąże się z pozyskaniem środków zewnętrznych w tym z UE na dofinansowanie realizowanych projektów.

Na ogół trudno jest sfinansować całość inwestycji z jednego źródła lub za pomocą jednego instrumentu finansowego. Wyszukiwanie i łączenie wielu różnych źródeł i form finansowania danej inwestycji jest dziedziną inżynierii finansowej. Przy doborze środków wspierających przedsięwzięcia w ramach strategii rozwoju należy również pamiętać o możliwościach wykorzystania wsparcia nie finansowego.

Środki finansowe z budżetu Gminy stanowią najbardziej elastyczne źródło finansowania przedsięwzięć, o najszerszym zakresie stosowania.

Należy dążyć do zwiększania dochodów własnych oraz wzrostu ich udziału w dochodach ogółem, ponieważ jest to grupa dochodów w znacznej części zależna od władz decyzyjnych Gminy. Im większy udział dochodów własnych w budżecie, tym łatwiejszy jest proces prognozowania budżetu na lata następne. Na wzrost dochodów własnych ma wpływ wzrost lokalnej bazy ekonomicznej, m. in. w wyniku realizowanych inwestycji. Duży nacisk należy położyć na rozwój działalności gospodarczej. To z kolei wpłynie na zwiększenie bazy podatkowej.

Wśród priorytetów polityki finansowej i gospodarki budżetowej Gminy Borzechów na najbliższe lata należy wymienić: określenie tempa kierunków rozwoju Gminy, dążenie do wzrostu bazy dochodowej Gminy, zalecenia racjonalizacji wydatków bieżących i inwestycyjnych, ustalenie proporcji podziału środków budżetowych, w szczególności planowanych wydatków bieżących, stałe monitorowanie płynności finansowej i zdolności kredytowej Gminy.

III. ANALIZA UWARUNKOWAŃ ROZWOJOWYCH

3.1. Analiza SWOT

Analiza SWOT to jedna z najpopularniejszych technik analitycznych.

Analiza SWOT jest stosowana we wszystkich niemal obszarach planowania strategicznego, jako narzędzie uniwersalne, niezbędne w analizach strategicznych, stanowiących bazę dla planowania strategicznego.

Głównym celem analizy SWOT jest podsumowanie mocnych i słabych stron Gminy Borzechów wynikających z uwarunkowań wewnętrznych oraz szans i zagrożeń, które w dużej mierze wynikają z czynników zewnętrznych.

Zakres rodzajowy czynników, które mają wpływ na przedmiot analizy SWOT jest bardzo szeroki. Skuteczna ich identyfikacja jest podstawą analizy SWOT. Pomocnym w celu identyfikacji tych czynników jest schemat dzielący czynniki analizy SWOT na cztery kategorie:

- Zewnętrzne, pozytywne (szanse lub okazje). Należy znaleźć w otoczeniu kluczowe czynniki, które pozwolą na utrzymanie pozycji lub jej ekspansję, a jednocześnie osłabią zagrożenia. Szanse mają pozytywny wpływ na rozwój i pokonywanie barier płynących z otoczenia.
- Zewnętrzne, negatywne (zagrożenia). Należy zidentyfikować w otoczeniu kluczowe czynniki, które są przeszkodą dla utrzymania pozycji, rozwoju lub ekspansji. Zagrożenia mają negatywny wpływ przede wszystkim na utrzymanie pozycji, jak również na perspektywy rozwoju. Skuteczna ich identyfikacja jest podstawą opracowania prawidłowej strategii. Czynniki zewnętrzne mogą w jednym przypadku być szansą, a w innych są zagrożeniem. Typowymi przykładami jest polityka gospodarcza prowadzona przez państwo, tendencje rynkowe, koncesjonowanie działalności gospodarczej.
- Wewnętrzne, pozytywne (mocne strony). Identyfikacja mocnych stron wynika ze znajomości przedmiotu analizy. Im ta znajomość jest głębsza, tym wynik analizy jest bardziej efektywny. Mocne strony zależą od rodzaju przedmiotu analizy. Całkowicie inaczej będzie prowadzona ich identyfikacja w przypadku przedsiębiorstwa, a inaczej w przypadku analizy jednostki samorządu terytorialnego, w ramach, której przedsięwzięcia o charakterze gospodarczym muszą być ściśle powiązane z zadaniami

społecznymi. Praktycznie w każdym przypadku mocne strony są wynikiem wszelkiego rodzaju zasobów i kwalifikacji przedmiotu analizy.

- Wewnętrzne, negatywne (słabe strony). Identyfikacja słabych stron przebiega podobnie jak identyfikacja mocnych stron przedmiotu analizy i jest wynikiem znajomości przedmiotu analizy. Praktycznie jednak w każdym przypadku słabe strony są wynikiem wszelkiego rodzaju braku zasobów i braku kwalifikacji przedmiotu analizy.

Sporządzając analizę wzięto pod uwagę uwarunkowania charakterystyczne dla gminy Borzechów, jako potencjału cywilizacyjnego, a także dotychczasowe wyniki konsultacji społecznych.

Przy ich ocenie starano się wykonać analizę wszystkich obszarów działalności Gminy.

Takimi wspólnymi obszarami na potrzeby analizy SWOT dla gminy Borzechów są następujące dziedziny: gospodarcza, społeczna, środowisko i techniczna.

Tabela 11. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
1. Dobrze rozwinięte rolnictwo.	1. Ograniczone możliwości zbytu płodów rolnych.
2. Rozwinięte usługi i handel.	2. Słabo rozwinięte usługi turystyczne.
3. Korzystne warunki naturalne do produkcji rolniczej.	3. Rozdrobnienie gospodarstw rolnych.
4. Dostępność do istniejącej infrastruktury.	4. Mała liczba dzieci w szkołach na terenie gminy.
5. Dobre walory przyrodnicze i terenowe do promocji gminy.	5. Ograniczone środki na działalność instytucji oświaty, kultury, niewystarczająca promocja działalności kulturalnej.
6. Dobra infrastruktura oświatowa, sportowa i społeczna (budynki, obiekty, nieruchomości).	6. Ograniczone środki na działalność klubów sportowych.
7. Aktywna działalność w dziedzinie sportu i kultury .	7. Ograniczone środki finansowe przeznaczone dla opieki społecznej.
8. Dobrze działająca opieka społeczna.	8. Słabo rozwinięte specjalistyczne usługi medyczne.
9. Dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej.	9. Wzrost bezrobocia
10. Istniejące podmioty gospodarcze na terenie Gminy.	10. Niewystarczająca liczba zalesień na

<ul style="list-style-type: none"> 11. Istniejąca infrastruktura ochrony środowiska. 12. Brak przemysłu silnie zanieczyszczającego środowisko. 13. Dolina rzeki Chodelki 14. Dobrze rozbudowana infrastruktura techniczna na terenie gminy w tym: telefonizacja (komórkowa i przewodowa), sieć wodociągowa i gazowa. 15. Dobrze rozwinięta sieć drogowa. 16. Dobry system segregacji i zbiórki odpadów . 17. Trasy rowerowe. 	<p style="text-align: center;">gruntach klas marginalnych.</p> <ul style="list-style-type: none"> 11. Niewystarczająca liczba wytyczonych tras rowerowych i turystycznych. 12. Duża ilość źródeł niskiej emisji. 13. Słaba edukacja ekologiczna społeczeństwa. 14. Niewystarczająca aktywność w dziedzinie ochrony środowiska. 15. Zanieczyszczenie wód powierzchniowych. 16. Mało terenów uzbrojonych przeznaczonych na aktywizację gospodarczą oraz brak uzbrojonej bazy turystyczno – wypoczynkowej. 17. Niezadowalający stan techniczny dróg na terenie gminy 18. Brak sieci kanalizacyjnej.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> 1. Rozwój przetwórstwa rolno – spożywczego. 2. Rozwój turystyki i agroturystyki. 3. Pozyskiwanie inwestorów spoza gminy. 4. Dalszy rozwój zakładów rzemieślniczych. 5. Powiększenie i unowocześnienie gospodarstw rolnych. 6. Pełne uzbrojenie terenów budowlanych w infrastrukturę techniczną. 7. Profesjonalna, konsekwentna promocja gminy. 8. Pozyskiwanie funduszy na rozbudowę infrastruktury sportowej i społecznej 9. Zachowanie zwyczajów i tradycje. 10. Udostępnienie obiektów sportowo – rekreacyjnych oświaty dla ogółu społeczeństwa. 11. Zmniejszenie liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. 12. Rozwój usług medycznych na terenie Gminy 13. Rozwój przedsiębiorczości na terenie Gminy, zwiększenie liczby miejsc pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> 1. Nieuzbrojone tereny przeznaczone dla inwestorów. 2. Brak systemu zachęt dla wysoko wykwalifikowanych kadr. 3. Spadek opłacalności w rolnictwie. 4. Pogarszający się stan dróg. 5. Odpływ turystów do innych gmin posiadających odpowiednią infrastrukturę turystyczną. 6. Brak środków na modernizację budynków, nieruchomości oświatowych i społecznych 7. Rosnące koszty edukacji 8. Niewystarczająca współpraca z przedsiębiorcami w zakresie sponsoringu i mecenatu kultury i sportu oraz wspierania rozwoju gminy. 9. Postępujące ubożenie społeczeństwa. 10. Brak dostępu ludności do specjalistycznych usług medycznych. 11. Emigrację z gminy osób młodych i dobrze wykształconych. 12. Spadek liczby dzieci w szkołach na terenie Gminy. 13. Wzrastający ruch pojazdów kołowych.

<ol style="list-style-type: none"> 14. Budowa systemu przydomowych oczyszczalni ścieków. 15. Tworzenie tras i szlaków turystycznych, budowa ścieżek rowerowych oraz rozwój zaplecza dla rekreacji i turystyki 16. Dbalność ogółu mieszkańców gminy. o środowisko i estetykę. 17. Edukacja ekologiczna społeczeństwa. 18. Pozyskanie środków na likwidację źródeł niskiej emisji, budowę urządzeń służących wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii i ochronę środowiska. 19. Zagospodarowanie wód powierzchniowych pod turystykę i rekreację 20. Lokowanie inwestycji gospodarczych w gminie. 21. Znaczna poprawa nawierzchni oraz dobre oznakowanie dróg gminnych, powiatowych przebiegających przez gminę. 22. Rozwój informatyzacji na terenie gminy. 23. Pozyskiwanie środków finansowych z UE i EOG.	<ol style="list-style-type: none"> 14. Dalsza dewastacja środowiska. 15. Brak wystarczających środków finansowych na aktywną ochronę środowiska. 16. Postępujące zanieczyszczenie wód, oraz zabudowa dolin rzecznych i terenów zalewowych. 17. Rosnące koszty inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej, niewystarczająca ilość środków finansowych na rozwój infrastruktury technicznej. 18. Brak środków finansowych na dalszą poprawę stanu dróg na terenie gminy. 19. Brak środków finansowych na rozbudowę infrastruktury ochrony środowiska.
--	--

3.2. Identyfikacja problemów

DZIEDZINA GOSPODARCZA

- Brak zachęt i wyznaczonych obszarów dla nowych inwestorów
- Bardzo ograniczone możliwości zbytu płodów rolnych.
- Słabo rozwinięte usługi turystyczne.
- Niewystarczająca ilość uzbrojonych terenów do aktywizacji gospodarczej.
- Brak wysoko wykwalifikowanych pracowników.
- Słabo wykorzystane walory turystyczne i przyrodnicze Gminy w jej promocji.

DZIEDZINA SPOŁECZNA

- Niewystarczająca oferta dla mieszkańców i turystów w zakresie kultury, sportu i rekreacji.
- Niezadowalający system edukacji i dalsza poprawa oferty edukacyjnej i wychowawczej w Gminie.
- Niewystarczające wspieranie rozwoju gminy poprzez działania informacyjne, promocyjne, szkoleniowe i doradcze.

DZIEDZINA ŚRODOWISKO

- Niewystarczający system segregacji odpadów.
- Niewystarczająca liczba zalesień na gruntach klas marginalnych, niewystarczająca liczba wytyczonych tras rowerowych i turystycznych.
- Duża ilość źródeł niskiej emisji.
- Słaba edukacja ekologiczna społeczeństwa.
- Niewystarczająca aktywność w dziedzinie ochrony środowiska.
- Zanieczyszczenie wód powierzchniowych.

DZIEDZINA TECHNICZNA

- Słaba nawierzchnia dróg na terenie Gminy.
- Mała ilość uzbrojonych terenów przeznaczonych pod inwestycje dla przyszłych inwestorów.

IV. PODSTAWOWE ELEMENTY STRATEGII ROZWOJU GMINY

4.1. Wizja Gminy Borzechów

Wizja to obraz przyszłości, który samorząd terytorialny i inni beneficjenci z terenu gminy Borzechów chcą wykreować w określonym horyzoncie czasowym np. do 2020 roku.

WIZJA
<p>Gmina Borzechów będzie gminą przyjazną dla mieszkańców i turystów, atrakcyjną turystycznie i gospodarczo, z uporządkowaną infrastrukturą techniczną i społeczną, z dobrze prosperującą nowoczesną produkcją rolną z pełnym poszanowaniem ochrony środowiska i przy stosowaniu zasad ekorozwoju.</p>

OBSZARY ROZWOJOWE	Gmina Borzechów będzie gminą:
DZIEDZINA GOSPODARCZA	o rozwiniętej bazie turystyczno – wypoczynkowej, zwłaszcza agroturystycznej, o dobrze wykreowanym wizerunku, stosującym nowoczesne techniki marketingu terytorialnego w działalności promocyjnej, w pełni wykorzystującej istniejące walory przyrodnicze i lokalizacyjne.
DZIEDZINA SPOŁECZNA	zapewniającą swoim mieszkańcom dogodne warunki życia poprzez dobrze rozwiniętą infrastrukturę społeczną, ochronę zdrowia i dostęp do nowoczesnej opieki medycznej, promującą nowoczesne metody nauczania oraz równy dostęp do wszelkich placówek edukacyjnych.
DZIEDZINA ŚRODOWISKO	propagującą ochronę środowiska, wprowadzającą zasady ekorozwoju we wszystkich dziedzinach rozwoju społeczno – gospodarczego oraz promującą odnawialne źródła energii, a także propagującą nowoczesne rolnictwo, w tym także rolnictwo ekologiczne.
DZIEDZINA TECHNICZNA	posiadającą dobrze rozwiniętą nowoczesną infrastrukturę techniczną, wspierającą rozwój obszarów wiejskich, zapewniającą bezpieczeństwo publiczne mieszkańcom i przyjezdnym.

4.2. Misja Gminy

Misja, to syntetyczne określenie intencji tego, co Gmina Borzechów, instytucje publiczne i prywatne oraz wszyscy mieszkańcy zamierzają osiągnąć w określonym czasie, aby zapewnić optymalny rozwój swojej gminy.

Deklaracja misji jest związana z czasem określonym do osiągnięcia wizji. Należy ją traktować jako proces rozwojowy, przyczyniający się do wzrostu konkurencyjności i rangi gminy w otoczeniu regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Inaczej - misja gminy jest „drogą” do osiągnięcia w określonym horyzoncie czasowym – wizji.

MISJA

Trwały, zrównoważony i wszechstronny rozwój Gminy, służący podniesieniu jej konkurencyjności i zapewniający atrakcyjne warunki życia i wypoczynku mieszkańcom i przyjeźdnym.

4.3. Cele rozwoju Gminy Borzechów

Cele strategiczne są konkretnymi, określonymi punktami, czy stacjami końcowymi, to najważniejszy element planowania rozwoju lokalnego. To one wyznaczają drogę do pokonania, mówią, co jest najistotniejsze. Cel strategiczny powinien być: prosty, mierzalny, ambitny, realny i określony w czasie.

Cele operacyjne to cele, do których dąży się za pośrednictwem rzeczywistych programów działań, projektów i procedur. Określają kierunek działań wymagany od poszczególnych jednostek organizacyjnych i osób. Mogą służyć także jako kryteria oceny wydajności, czy skuteczności podejmowanych działań w różnych dziedzinach. Cele operacyjne muszą być powiązane bezpośrednio z celami szczegółowymi.

Cele szczegółowe to konkretne zadania przeznaczone do realizacji w ramach Strategii.

Strategia działania Gminy

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Borzechów, Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Borzechów oraz zaktualizowany miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy będą stanowiły podstawę działań podejmowanych w celu wprowadzenia zrównoważonego rozwoju Gminy, polegającego na rozwoju

gospodarczym w zgodzie z zasadami ochrony środowiska oraz na wykreowaniu przyszłego charakteru Gminy poprzez:

- poprawę przedsiębiorczości,
- rozwój infrastruktury społecznej i technicznej,
- rozwój ruchu turystyczno-rekreacyjnego,
- rozwój i zintensyfikowanie rolnictwa w oparciu o potencjał jaki stanowią wysokiej jakości gleby,
- wzbogacanie walorów przyrodniczych o wysokim potencjale przyrodniczym i ekologicznym,
- ochronę i rewitalizację zasobów kulturowych Gminy.

Zadania priorytetowe w dziedzinie ochrony środowiska

W zakresie ochrony środowiska krótkoterminowa strategia gminy obejmuje działania związane z rozwojem infrastruktury technicznej mającej na celu poprawę warunków życia ludności oraz ograniczenie negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko, a także zmianę postępowania w zakresie użytkowania poszczególnych komponentów środowiska.

Ochrona wód

W zakresie ochrony środowiska głównym priorytetem dla gminy jest ochrona wód podziemnych, a także wód zlewni rzeki Chodelki :

- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków,
- budowa i rozbudowa systemów odprowadzania ścieków,
- ograniczanie spływu zanieczyszczeń powierzchniowych z rolnictwa,
- preferowanie zalesień na obszarach źródliskowych, infiltracyjnych i wododziałowych,
- utrzymanie „naturalnych zbiorników retencyjnych” m.in. terenów podmokłych.

Ochrona powietrza

W związku z tym, że ogólny stan powietrza atmosferycznego na terenie gminy jest dobry należy dążyć do zapobiegania wzrostowi zanieczyszczeń powietrza poprzez:

- ograniczanie wielkości tzw. niskiej emisji,
- ograniczanie zadymienia, szczególnie na terenach o zwartej zabudowie,

- ograniczanie zagrożeń dla zdrowia ludzi związanych z zanieczyszczeniami ze źródeł komunikacyjnych,
- budowa instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii,
- poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez termomodernizację.

Ochrona gleb

Dla gminy o charakterze rolniczym niezwykle istotne jest użytkowanie gleb zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz właściwe wykorzystanie ich naturalnego potencjału produkcyjnego (wyłączanie do celów budowlanych wyłącznie terenów o najniższych klasach bonitacyjnych). Można to osiągnąć poprzez:

- wprowadzenie do rolnictwa zasad oraz sposobów produkcji propagowanych w Kodeksie Dobrej Praktyki Rolniczej oraz zgodnych z ustawą o rolnictwie ekologicznym,
- zwiększenie świadomości ekologicznej użytkowników gleb w zakresie racjonalnej eksploatacji, ze zwróceniem szczególnej uwagi na nieodwracalność degradacji zasobów glebowych,
- identyfikacja zagrożeń i w przypadku degradacji prowadzenie prac rekultywacyjnych.

Gospodarka odpadami

W zakresie gospodarki odpadami do głównych celów należą:

- zapobieganie i minimalizacja powstawania odpadów oraz ograniczenie negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko.

Do najważniejszych zadań kierunkowych w tym zakresie należy:

- zapobieganie powstawania odpadów, przy rozwiązywaniu problemu odpadów „u źródła”,
- rozwój istniejącego kompleksowego systemu gospodarki odpadami,
- odzyskiwanie surowców i ponowne wykorzystanie odpadów – bezpieczne dla środowiska końcowe unieszkodliwianie odpadów nie wykorzystanych,
- zapobieganie powstawaniu i likwidacja dzikich wysypisk śmieci.

Edukacja ekologiczna

Realizacja zadań zrównoważonego rozwoju jest niemożliwa bez zrozumienia zagadnień ochrony środowiska a także bez współpracy organów administracyjnych obszaru gminy z jej mieszkańcami. Dlatego też edukacja ekologiczna, kształtowanie postaw

i zachowań zgodnych z zasadami ekorozwoju i wykorzystanie wiedzy ekologicznej w procesie zarządzania są niezbędnymi działaniami do wprowadzania w życie zapisów Programu Ochrony Środowiska.

Dla osiągnięcia tego celu konieczne jest:

- szerzenie wiedzy ekologicznej na wszystkich poziomach edukacji oraz w mediach,
- upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej,
- prowadzenie działań na rzecz proekologicznej edukacji radnych i pracowników samorządowych oraz lokalnych społeczności,
- organizowanie konkursów, warsztatów, seminariów z zakresu wiedzy ekologicznej,
- wspieranie stowarzyszeń działających na rzecz ochrony środowiska i krajobrazu kulturowego.

Transport i komunikacja

Przez teren Gminy przebiegają drogi powiatowe i gminne. Transport samochodowy jest jedynym środkiem komunikacji na terenie Gminy. Powoduje on zanieczyszczenie środowiska. Nowe inwestycje drogowe powinny być budowane w sposób pozwalający na maksymalne ograniczenie wpływu na otaczające środowisko naturalne, zarówno pod względem emisji hałasu, oszczędności energii na oświetlenie uliczne jak i zanieczyszczenia wód oraz gleb.

Aby odciążać istniejące ciągi komunikacyjne należy promować komunikację zbiorową. Trzeba położyć nacisk na rozwój zarówno sieci komunikacji zbiorowej, jak i jej stanu technicznego tak, aby komunikacja ta stała się konkurencyjna w stosunku do komunikacji indywidualnej.

Gospodarka Gminy

Strategia rozwoju Gminy powinna zakładać stopniowy rozwój gospodarki z jednoczesnym zachowaniem warunków, pozwalających ograniczyć jego wpływ na stan środowiska. Gmina powinna preferować oraz przyczyniać się do promowania gałęzi przemysłu czystych dla środowiska. Oznacza to, że polityka prowadzona w Gminie powinna zachęcać do wprowadzania przyjaznych środowisku technologii.

Usługi

Podczas planowania rozwoju sektora usługowego należy zwrócić szczególną uwagę zarówno na ich lokalizację, jak i zasady ich budowania. Niekontrolowany rozwój tej dziedziny może znacząco wpłynąć na stan środowiska.

Rolnictwo

Władze Gminy powinny dołożyć wszelkich starań, aby podczas planowania gospodarki rolnej zapewniającej realizację celów produkcyjnych zachowana została różnorodność krajobrazu. Powinny zostać podjęte działania zmierzające do zachowania typowego dla gminy charakteru wsi, zarówno pod względem krajobrazowym, jak i kulturowym.

Powinny zostać przewidziane dofinansowania oraz szkolenia dla rolników, którzy zdecydowali się na rolniczą produkcję ekologiczną.

Osadnictwo

Władze gminy powinny czuwać nad zachowaniem walorów krajobrazowych oraz nad utrzymaniem jakości środowiska życia człowieka.

Negatywny wpływ rozwijającej się architektury na krajobraz naturalny można ograniczyć poprzez wprowadzenie standardów architektonicznych i urbanistycznych.

Wraz z powiększeniem się obszarów terenów zurbanizowanych należy planować nowe tereny zielone.

Turystyka

Władze gminy będą wspierać rozwój gospodarstw agroturystycznych, poprzez rozwój infrastruktury podnoszącej atrakcyjność turystyczną. Działania te jednak powinny być prowadzone w zgodzie ze środowiskiem naturalnym i oparte w dużej mierze na obiektach istniejących, np. budowa bazy noclegowej w oparciu o istniejące budynki.

Należy położyć duży nacisk na promocję tego typu turystyki, stworzenie sieci informacyjnej powiązanej z biurami turystycznymi, prowadzenie marketingu i reklamowanie ekologicznego wypoczynku i rekreacji.

Przedstawione powyżej zadania dla Gminy realizowane będą etapami. Pierwszy etap stanowić będzie realizację zadań uznanych za zadania priorytetowe. W drugim etapie będą kontynuowane zadania, które ze względów technicznych i ekonomicznych nie mogą być zrealizowane w terminie wcześniejszym.

Wyznaczone cele powinny być podstawą do uzyskania dotacji z funduszy pomocowych programów Unii Europejskiej

V. WIELOLETNI PLAN INWESTYCYJNY

5.1. Podstawa opracowania WPI

Wieloletni Plan Inwestycyjny został opracowany na podstawie następujących dokumentów strategicznych Gminy Borzechów, regionu i kraju, zwłaszcza dokumentów takich jak:

1. Strategia Rozwoju Kraju 2020,
2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020,
3. Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020,
4. Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Borzechów .

5.2. Wieloletni Plan Inwestycyjny na lata 2015-2020 – charakterystyka

Budżet roczny bez oparcia na planie wieloletnim ogranicza horyzont czasowy myślenia i planowania w gminie. Tymczasem większość inwestycji ma charakter długoterminowy. Już samo przygotowanie, a następnie realizacja inwestycji może trwać dłużej niż rok, a skutki jej realizacji, zwłaszcza w powiązaniu z innymi inwestycjami, gmina, jej budżet i mieszkańcy mogą odczuwać przez kolejne dziesięciolecia.

Proces przygotowania inwestycji jest długotrwały i kosztowny. Obejmuje studia wykonalności, stworzenie koncepcji, pozyskanie gruntu, opracowanie dokumentacji, uzyskanie pozwolenia na budowę, itd. Konieczne jest też zapewnienie finansowania inwestycji w perspektywie wieloletniej.

Obecnie sytuacja wobec dostępności funduszy strukturalnych UE wymaga dłuższego horyzontu planowania, a przede wszystkim wybrania inwestycji, dla których zostanie przygotowana dokumentacja (wnioski o dofinansowanie, studia wykonalności, ocena oddziaływania na środowisko). Inwestycje dofinansowywane z funduszy UE wymagają współfinansowania własnego (15%, 25% albo 50% w zależności od tzw. „zysku netto” generowanego przez inwestycję) ze środków budżetu gminy lub poprzez zadłużanie się.

Z tego względu planowanie powinno uwzględniać proces pozyskania środków z funduszy strukturalnych.

Perspektywy wieloletniej w planowaniu inwestycji dostarcza Wieloletni Plan Inwestycyjny. Jeżeli więc władze gminy chcą poprawić jakość planowania, sprawność organizacyjną

i skuteczność w osiągnięciu zamierzonych celów, wieloletni plan inwestycyjny gminy może się okazać najbardziej właściwą techniką zaradzenia tym problemom.

Wieloletni Plan Inwestycyjny na lata 2015 – 2020 zawiera zestawienie przedsięwzięć inwestycyjnych we wszystkich aspektach funkcjonowania gminy, których realizacja przewidywana jest przez Gminę Borzechów i jej jednostki organizacyjne.

Zadania w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym przedstawiane są w ujęciu rzeczowym i finansowym. Wysokość nakładów w planowanych latach przyjęto na podstawie kosztorysów inwestorskich i wycen szacunkowych.

W zakresie realizacji Wieloletniego Planu Inwestycyjnego stosowana będzie szeroko polityka poszukiwania dodatkowych źródeł finansowania inwestycji gminnych.

Możliwości pokrywania wydatków z innych źródeł finansowania, takich jak:

- fundusze strukturalne Unii Europejskiej,
- mechanizmy finansowe EOG,
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych,
- kredyty bankowe

5.3. Wieloletni Plan Inwestycyjny na lata 2015-2020

Tabela 12. Wieloletni Plan Inwestycyjny Gminy Borzechów

Lp	Nazwa inwestycji	Planowany termin realizacji	Szacunkowa wartość zadania w zł	Planowane do pozyskania środki zewnętrzne
I	DROGOWNICTWO			
1	Budowa nowych dróg: - Kolonia Łopiennik – 450 m, - Kępa Kolonia – 150 m, - Borzechów Kolonia – Kłodnica Dolna – 3500 m, Modernizacja istniejących dróg, w tym: - Majdan Borzechowski – 350 m, - Łączki – 150 m, - Remont drogi do cmentarza w Kłodnicy Dolnej -300 m - Budowa parkingu przy drodze powiatowej w kierunku Bełżyc	2015 - 2020	840 000	500 000

STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BORZECZÓW NA LATA 2015-2020

2	Utwardzenie dróg gminnych tłuczniem, w tym w miejscowościach: - Kępa – 700 m, - Ludwinów – 500 m, - Dobrowola – Marianówka – 400 m.	2015-2020	85 000	-
3	Przebudowa i remont dróg powiatowych (wspólnie z Powiatem): - Majdan Skrzyniecki – Borzechów - Kłodnica Dolna-Dobrowola - ok. 11 km, - Borzechów - Kępa Kolonia- ok. 4 km, - Borzechów – Niedzwica Kościelna – ok. 6 km, - Kępa Kolonia – Ratoszyn – ok. 3 km, - Kępa Kolonia – Leszczyna – ok. 5,7 km	2015-2020	17 000 000	14 000 000
4	Budowa chodników przy drogach powiatowych i gminnych- 3,5 km	2015-2020	460 000	230 000
RAZEM: DROGOWNICTWO			18.385.000	14. 730. 000
II	OŚWIATA, SPORT, REKREACJA, SŁUŻBA ZDROWIA			
5	Unowocześnienie stadionu w Borzechowie (poszerzenie boiska, oświetlenie, zadaszenie trybun, toalety, wymiana nawierzchni bieżni i dodatkowy parking)	2016- 2018	300 000	150 000
6	Wspieranie finansowe Gminnego Klubu Sportowego „Perła”	2015-2020	420 000	-
7	Szkoła Podstawowa w Borzechowie Dokończenie remontu pomieszczeń i instalacji (instalacji elektrycznej, c.o., podłóg), Uzupełnienie wyposażenia (komputery, tablice interaktywne), Remont dachu i pozostałych pomieszczeń, wymiana sprzętu szkolnego,	2015-2018	200 000	-
8	Szkoła Podstawowa w Kłodnicy Dolnej Remont pokrycia dachowego (malowanie), Uzupełnienie wyposażenia (np. komputery, tablice interaktywne), Remont pozostałych sal lekcyjnych, korytarzy i świetlicy, Wykonanie nawierzchni sztucznej na boisku do gry w piłkę ręczną i siatkówkę, Prace pielęgnacyjne drzewostanu przyszkolnego	2015-2020	250 000	100 000
9	Gimnazjum Montaż solarów wraz z modernizacją pokrycia dachowego	2017-2018	100 000	50 000

STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BORZECZÓW NA LATA 2015-2020

10	Budowa placów zabaw dla dzieci w miejscowościach: Ludwinów, Rycydół- Dobrowola, Majdan Borzechowski, Białawoda, Kaźmierów, Łączki-Pawłówek, Majdan Skrzyniecki	2016-2018	200 000	80 000
11	Modernizacja i remont Gminnego Ośrodka Zdrowia w Borzechowie i Ośrodka zdrowia w Kłodnicy Dolnej wspólnie z SP ZOZ Nr 1 w Bełżycach	2015-2020	1 300 000	200 000
12	Gminna Biblioteka Publiczna Remont pomieszczeń oraz wymiana wyposażenia filii Gminnej Biblioteki Publicznej w Kłodnicy Dolnej, Zakup instrumentów dla orkiestry dętej	2016- 2020	60 000	25 000
RAZEM: OŚWIATA, SPORT, REKREACJA , SŁUŻBA ZDROWIA			2.830.000	605.000
III	GOSPODARKA KOMUNALNA, OCHRONA ŚRODOWISKA			
13	Realizacja programu <i>Usuwanie azbestu w Gminie</i>	2015-2020	220 000	220 000
14	Realizacja programu <i>Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków</i>	2015-2020	150 000	-
15	Termomodernizacja 4 ujęć wodnych	2015-2018	200 000	100 000
16	Budowa sieci gazowej w Majdanie Skrzynieckim – 4 km	2015-2016	200 000	120 000
17	Modernizacja istniejącego oświetlenia drogowego na terenie całej gminy oraz budowa oświetlenia ulicznego przy drodze gminnej Borzechów Kolonia – Kępa Borzechowska	2016-2020	950 000	720 000
18	Budowa instalacji paneli słonecznych i fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej	2016-2020	3 000 000	2 400 000
19	Współpraca przy realizacji budowy Internetu szerokopasmowego	2015-2017		
RAZEM: GOSPODARKA KOMUNALNA OCHRONA ŚRODOWISKA			4.720.000	3.560.000
IV	OCHOTNICZE STRAŻE POŻARNE			
20	Remonty remiz strażackich w miejscowościach: Rycydół-Dobrowola, Majdan Borzechowski, Białawoda, Łopiennik, Łączki-Pawłówek, Kępa Kolonia oraz domu wiejskiego w Kaźmierowie	2015-2020	450 000	230 000
21	Zakup lekkiego samochodu pożarniczego dla OSP Borzechów	2018-2020	220 000	100 000
RAZEM: OCHOTNICZE STRAŻE POŻARNE			670. 000	330.000

V	PLANOWANIE PRZESTRZENNE			
22	Aktualizacja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Borzechów	2015-2016	100 000	
RAZEM: PLANOWANIE PRZESTRZENNE			100.000	
RAZEM: WYDATKI REMONTOWO INWESTYCYJNE			26.705.000	19.225.000

VI. WDRAŻANIE I MONITORING STRATEGII

Wdrażanie i realizacja strategii powinny opierać się na następujących zasadach:

- podejmowaniu działań wynikających z założonych celów zgodnie z kompetencjami samorządu określonych ustawą o samorządzie gminnym,
- działaniach opartych na partnerstwie publiczno - publicznym (samorząd - samorząd, samorząd - rząd, organizacje pozarządowe - samorząd),
- działaniach opartych na zasadach partnerstwa publiczno - prywatnego (z udziałem prywatnych inwestorów),
- działaniach opartych na zasadach partnerstwa publiczno - społecznego (z udziałem organizacji pozarządowych).

Podstawowe warunki wdrażania i realizacji strategii:

- zachowanie i ochrona wartości antropogenicznych i przyrodniczych,
- zachowanie istniejących więzi społecznych,
- stosowanie zasad zrównoważonego rozwoju.

W procesie realizacji Strategii ważna jest kontrola przebiegu tego procesu oraz ocena uzyskanych efektów społecznych i gospodarczych, a także zmian w środowisku przyrodniczym. Zadanie to, mające charakter permanentny, nazywa się monitoringiem Strategii lub monitoringiem realizacji Strategii.

Monitoring dotyczyć musi w zasadzie dwóch podstawowych spraw:

- oceny przebiegu realizacji strategii, tj. jej celów i zadań,
- oceny uzyskiwanych efektów rozwoju społecznego i gospodarczego oraz stanu środowiska.

Realizacja Strategii przynieść powinna pozytywne zmiany (efekty) zakładane na etapie jej opracowania. Może jednak także spowodować i tego nie należy wykluczać, niezamierzone i nieoczekiwane zmiany niekorzystne, których nie dało się przewidzieć lub, które wystąpiły w wyniku określonego ukształtowania się warunków realizacji strategii, zwłaszcza warunków zewnętrznych, w szczególności międzynarodowych i krajowych. Właśnie monitoring powinien wskazywać wszelkiego rodzaju zmiany, aby można było na bieżąco podejmować korekty umożliwiające prawidłową realizację Strategii.

Monitoring realizacji Strategii ma zatem dwie funkcje: sprawdzającą i korygującą. Komitet Monitorujący realizację Strategii będzie zwoływany cyklicznie, nie rzadziej jak raz na dwa lata na wniosek Wójta.

Jego działania to:

- a) Komitet Monitorujący tworzy zespół do spraw sporządzania projektów wniosków służących pozyskiwaniu środków finansowych w ramach funduszy strukturalnych utworzony w ramach Urzędu Gminy,
- b) Komitet Monitorujący zapoznaje się z przygotowanym raportem z realizacji Strategii,
- c) Raport z realizacji Strategii zawiera opis realizacji poszczególnych zadań i projektów inwestycyjnych z wyznaczonym zakresem odpowiedzialności i harmonogramem realizacji poszczególnych zadań.

Komitet Monitorujący oceni realizację poszczególnych zadań i projektów inwestycyjnych w zakresie terminowości ich realizacji oraz zgodności tych zadań i projektów z przyjętymi w Strategii zadaniami, polegającymi na poprawie sytuacji na terenie gminy, zaś wnioski przedstawi Wójtowi.

Zakres rzeczowy monitoringu nie powinien być zbyt obszerny. Strategia jest programem generalnym i z tych względów ocena rozwoju powinna posiadać także generalny

charakter. Nie oznacza to, że powinna być powierzchowna. Zestaw wskaźników będących podstawą oceny powinien ujmować w sposób dość szczegółowy stopień realizacji zadań.

Tabela 13. Przykładowe wskaźniki monitorowania realizacji Strategii Rozwoju Gminy Borzechów

NAZWA WSKAŹNIKA	Jednostka miary
Długość wybudowanej drogi	km
Długość wybudowanych chodników	km
Długość wybudowanych ciągów pieszo-rowerowych	km
Długość wybudowanych ścieżek rowerowych	km
Długość zmodernizowanej drogi	km
Liczba wybudowanych innych obiektów infrastruktury drogowej	szt.
Liczba wybudowanych miejsc postojowych	szt.
Liczba wybudowanych obiektów mostowych	szt.
Liczba wybudowanych zatok autobusowych	szt.
Długość sieci kanalizacyjnych z towarzyszącą kanalizacją teletechniczną	km
Długość sieci wodociągowych z towarzyszącą kanalizacją teletechniczną	km
Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej	km
Długość wybudowanej sieci wodociągowej	km
Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej	km
Ilości odpadów poddawanych recyklingowi	t/rok
Ilości odpadów poddawanych segregacji	t/rok
Ilość oczyszczonych ścieków	m ³ /doba

Liczba gospodarstw domowych objętych programem selektywnej zbiórki odpadów	szt.
Liczba gospodarstw domowych/budynków obsługiwanych przez oczyszczalnię ścieków	szt.
Liczba gospodarstw domowych/budynków podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej	szt.
Liczba gospodarstw domowych/budynków podłączonych do sieci wodociągowej	szt.
Liczba osób korzystających z sieci kanalizacyjnej	osoby
Liczba osób korzystających z sieci wodociągowej	osoby
Liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków	szt.
Długość wytyczonych/odnowionych szlaków turystycznych	km
Liczba uczniów	osoby
Liczba nowych miejsc noclegowych	szt.
Liczba nowych miejsc pracy	szt.
Liczba osób korzystająca z nowej infrastruktury sportowej/rekreacyjnej/aktywnego wypoczynku	osoby
Liczba osób korzystających z biblioteki	osoby
Liczba wybudowanych obiektów sportowych	szt.
Liczba zakupionego sprzętu na potrzeby obiektów sportowych/dydaktycznych/społeczno-edukacyjnych	szt.
Liczba zmodernizowanych obiektów dydaktycznych	szt.

Wykaz tabel

1. Tabela 1. Charakterystyka prawnie chronionych zabytków, s. 10.
2. Tabela 2. Liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowościach Gminy Borzechów na dzień 31 grudnia 2014, s. 11.
3. Tabela 3. Liczba mieszkańców Gminy w latach 2007- 2014., s. 12.
4. Tabela 4. Grupy wiekowe ludności Gminy w 2014 r. , s. 12.
5. Tabela 5. Stan bezrobocia na terenie Gminy w latach 2013-2014, s. 12
6. Tabela 6. Liczba uczniów w szkołach Gminy Borzechów w latach 2010-2014 oraz prognoza na lata 2015-2020, s. 14.
7. Tabela 7. Bilans użytkowania terenów w poszczególnych miejscowościach w Gminie Borzechów, s. 20.
8. Tabela 8. Wykaz dróg gminnych na terenie Gminy Borzechów, s. 25.
9. Tabela 9. Realizacja zadań inwestycyjnych, społeczno-gospodarczych w latach 2010-2014 na terenie Gminy Borzechów, s. 27.
10. Tabela 10. Budżet Gminy w latach 2010-2013, s. 31.
11. Tabela 11. Analiza SWOT, s. 35.
12. Tabela 12. Wieloletni Plan Inwestycyjny Gminy Borzechów, s. 46.
13. Tabela 13. Przykładowe wskaźniki monitorowania realizacji Strategii Rozwoju Gminy Borzechów, s. 51.

Wykaz rysunków

1. Rysunek 1. Usytuowanie Gminy Borzechów w podziale administracyjnym powiatu lubelskiego, s. 8.

